

Poština plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

2

V oceno smo prejeli.

Srčni rubini svete Male Terezije Deteta Jezusa. Odmevi njenih pesmi. — Spisala M. Elizabeta, uršulinka, Ljubljana. Vezana knjiga Din 36.— Dobi se pri uršulinkah v Ljubljani (na 10 izvodov en izvod povrh). Kar smo imeli doslej v Slovencih o Mali Cvetki, je vse tako majkenco, tako drobceno. Pričujoča knjiga je prvo večje delo o tej prikupljivi svetnici. Obsega 222 strani, o katerih pa moramo reči, da je vsaka umetnina zase. Čitaj, kjer hočeš, odpri kjer hočeš, povsod izžareva vate sijaj resničnih srčnih rubinov Male Terezije. In še več, zdi se ti, da moraš govoriti tudi ti, kakor ona, delati, kakor ona, žrtvovati, kakor ona. Ne rečem drugega kakor: vsako naše dekle, vsaka naša žena mora imeti to knjigo vedno v dosegljivi bližini, da jo vsak trenutek lahko odpre, ker ji bo vsak trenutek narekovala prav tisto, kar v hipu potrebuje njena duša. Vsaka Vigrednica si jo mora omisliti!

»Zapravljevec«. Igra v 8 slikah. Priredil in predelal Adolf Robida. — Ljudski oder. XI. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927. Cena Din 18.— Podeželski odri uprizarjajo najrajši narodne in ljudske igre, ker je to meso in kri narodove duše. In »Zapravljevec« je igra, ki vleče in ki ima povsod, kjerkoli se uprizori, občinstvo na svoji strani.

Igra je prirejena za slovenske odre in naše razmere. Zahteva 19 vlog, 14 moških in 5 ženskih. Vendar je prirejena tako, da se lahko brez škode igra z 9 moškimi in 4 ženskimi vlogami. Kulisni aparat ne stavlja nikjer večjih zahtev, kot jih zmorejo naši slovenski podeželski odri.

Igra obravnava v realističnih, poljudnih in umetniško zaokroženih slikah problem, da je nevhvaležnost plačilo sveta.

Igra nudi tudi precej komičnih prizorov, tako da bo tudi oni, ki je rad vesel, prišel pri kupletih na svoj račun.

Tudi za post je njena resna in vzgojna vsebina na mestu.

Otto Hophan je spisal dragoceno in res ljubo knjigo, ki bo brez dvoma mnogim olajšalo težko breme Gospodovo. Knjiga nosi naslov: *Der Kreuzweg des Kranken* (Bolnikov križev pot). Knjiga je razdeljena na 14 poglavij in ima premnogo globokih, tolažilnih misli, ki vodijo do velikodušne vdanosti v voljo božjo, kar gotovo ni majhna umetnost.

Dr. R.

Peter Lippert je moral svoje lepo delo »Von Seele zu Seele«, ki smo ga tu že enkrat omenili, dvajsetič izdati. Ze to, da je bila knjiga tako zelo kupovana, jo priporoča. Še bolj pa seveda izbrana vsebina pisem o vsem mogočih duševnih vprašanjih.

Obe knjigi sta izšli pri Herderju & Co., Freiburg in Br.

Dr. R.

»Jožef, zvesti, ben David«.

S srčnim veseljem mora vsakdo pozdraviti med drugimi romani in legendami tudi življenjepis sv. Jožefa, dobrega, zvestega, zlasti še tako lepega, nežnega, čistega, kakor ga je opisala Henriette Brey. Obdelava snovi je bila težavna, a zdi se, srečnejše, kakor v tej knjigi, bi je nihče ne mogel obdelati. Knjiga vsebuje krasne, v srce segajoče prizore, ki človeka ogrejejo in okrepe. In nad vsem veje vonj lilij odpovedujoče Jožefove veličine in njegove žrtev polne zvestobe.

(Bayerischer Kurier.)

Da se opiše svetost-nežnost svet družine tako krepko, a vendar s človeškega vidika — in zopet tako čisto — neomadeževano, ter se združi vse v harmonično celoto, je treba ne samo nežnega takta v izrazih, temveč pred vsem globoko čiščenje junaka, ki je tu svetnik. In to se je posrečilo Henrietti Brey v polni meri, za kar ji je zagotovljen uspeh.

Z največjo nežnostjo so obravnavane svete skrivnosti, s čudovitim živjetjem nam riše okolico, jasno razvija duševno sliko velikega svetnika do krasnega prizora, ko zapušča ta svet.

Dr. Avg. Wibbelt.

Sveta snov, ki je podana v lepih izbranih besedah, se nam kaže tu kot lepa biblična pesnitev.

Augsburger Postzeitung.

Vsebina.

Orlicam!	25
Večerni razgovori pri gospej Eli	26
P. Krizostom: Lilija Agneza — krvava roža	27
H. Brey - Pavla M.: Jožef, zvesti, ben David	28
Slavko Savinšek: Slikarstvo pri Grkih in Rimljanih	31
Slavko Savinšek: O, ti si meni kakor vijoline plač	33
Vaclav Winkler: Mojškra	33
Francka Zupančič: Marija v našem letu	33
A. Lebar: Preko vseh ovir	35
H. Brey - Savinšek: Tebi, bolest!	38
Francka Zupančič: Dobrota	38
P. Krizostom: Kupila si je svečo	38

Rožni dom:

Francka G.: Cas je zlato	39
Od srca do srca	39
Kako je drugod	42
Vigrednica-gospodinja	42

Organizacija:

Dr. V. K.: Prolog z epilgom	46
Sestre sestram	46
Iz orliške centrale	47

Drobiž:

Naš tolmač	48
Uredniška molčečnost	48

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VI — V Ljubljani, 1. februarja 1928 — Štev. 2

V Ljubljani, 24. decembra 1927.

Orlicam!

Čestitam Vam in vsem Orlicam na uspešnem, velekulturnem delu za slovenska dekleta in slovenske žene, kakor ga opisuje „Slovenec“ z dne 22. XII. 1927.

Prav iz dna srca Vam želim vesele praznike in pomoč božjo za vztrajno in uspešno delo v novem letu. Pogled na dosežene uspehe naj Vam vliiva poguma, da ne opešate v delu, ko bi Vam tudi kaj izpodletelo.

Za blagoslov božji pa molite vsak dan, pa bo Vaše delo res blagoslovljeno za krščansko kulturo našega ženstva.

O, ko bi po krasni svoji organizaciji mogle pri vseh dekletih tako ljubezen do sramežljivosti in čistosti zanetiti, da se jim bo slabo vedenje in mnoge nesramnosti kar gnusile!

Pozdrav in blagoslov vsem!

Z Bogom!

Vdani

† Anton Bonaventura s. r.
škof.

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Soba je prijetno zakurjena. Na mizi stoje čajne skodelice. Navzoči so: zdravnik, gospa Ela in Magda vezeta, Marjanica, Leon Ansgar, pozneje pride še prijateljica Magdina, 23-letna Ida.)

ELA (vdeva tenko svileni nitko): Meni se zdi, da so vsa ta vprašanja, ki smo o njih sinoči razpravljali, podobna vdevanju te-le svilnate niti. Težko je zadesati pravo.

ZDRAVNIK: Če smem vprašati, kakšna vprašanja so to bila, ki so tako zelo nate vplivala?

ELA: Ali nisi bil zraven?

ZDRAVNIK: Na mojo žalost, ne, vendar upam, da mi boš z znano spretnostjo, ki je ženskam prirojena, povedala, kako in kaj je bilo.

ELA IN MARJANICA: Papa, ti se spet norčuješ . . . !

ZDRAVNIK: No, res ne in navsezadnje vsaka pohvala dobro dene, bi mislil jaz . . . , seveda, kdor se čuti prizadetega . . .

MAGDA: Sinoči smo govorili o ljubezni — ali je omejena, ali ni omejena, ali je prosta ali ni.

LEON ANSGAR: Pravkar sem se spomnil, gospodična Magda, ali niste vi naročeni na »Ženski pokret«¹.

MAGDA: Seveda sem. No in kaj potem?

LEON ANSGAR: Potem se čudim, kako da niste v včerajšnjem našem razgovoru porabili nekega članka »Ljubav«², ki docela zagovarja marsikaj, kar ste Vi včeraj trdili.

ZDRAVNIK: Utegne postati zanimivo.

MAGDA: Ali imate mar številko seboj?

LEON ANSGAR: Seveda. In tu zagovarja pisateljica³ takozvano prosto ljubezen.

MARJANICA: Kako je pravzaprav to — prosta ljubezen — saj vendar mora vsak, ki ljubi, prosto ljubiti.

ZDRAVNIK: Seveda Marjanica ali morda že imaš takole kaj pripravnega?

MARJANICA: Očka, nikar ne nagajaj! Če bo, bom povedala sama.

LEON ANSGAR: No, nič hudega, ne smeš zameriti, Marjanica! Saj veš, da se očka rad šali. Prosta ljubezen pa pomeni to-le: Žena poročena, ali pa neomožena naj bi imela prosto pot — v svoji ljubezni. Toda ne morda trajno, ampak bi smela menjati, kadar bi se ji zdelo, da sedanja ljubezen ni več zanjo.

MAGDA: Tega jaz nisem nikoli zagovarjala.

LEON ANSGAR: Tega ne, pač pa pot do tega. Ljubezen namreč ne sme biti samo čutna, iskati samo užitka. Ne sme pričakovati vedne harmonije, ampak mora biti pripravljena na velike in težke žrtve. Kam pa pride potem družina, kam otroci, če bodi ljubezen prosta?

ZDRAVNIK: In poleg tega, saj v našem ugajanju, če ga ne vodi pamet, ni nobene doslednosti. Otroku se naveliča igrace in jo pusti. Otroku ne zamerimo — pri odraslem človeku tega ni mogoče zagovarjati in odobravati.

¹ »Ženski pokret«, organ alianse ženskih pokreta u Kraljevini SHS. Glasilo ženskega gibanja v naši državi. Sodelujejo tudi Slovenke.

² Glej »Ženski pokret« št. 20., l. 1927.

³ Dr. Julka Hlapec - Džordžević.

LEON ANSGAR: Jaz se docela strinjam z Vami. Toda ta-le članek ravno obratno zagovarja. Razpravlja namreč o nekem nemškem romanu pisateljice dr. Helene Stöcker⁴ »Ljubezen«.

ZDRAVNIK: Gospod doktor, ste knjigo že brali?

LEON ANSGAR: Že, sem jo namreč nalašč naročil. Ampak tako pot bi jaz sleherni ženi, sleherni mladenki odsvetoval. Zakaj to mora voditi v nesrečo in v pogin.

MAGDA: Ali je konec nesrečen?

LEON ANSGAR: V knjigi pravzaprav ne, toda življenje se roga povestim. Življenje pozna drugačne konce in drugačne zadnje posledice neomejenega uživanja. (V predsobi pozvoni. Marjanica odide, da pogleda).

ZDRAVNIK: O tem bi pa tudi jaz vedel povedati marsikaj iz moje zdravniške prakse.

ELA: Jaz sicer ne morem o tem govoriti, eno bom pa vedno trdila: Sreča in ljubezen in mir sleherne, tudi najuglednejših družin, temelji na odpovedi in žrtvah. (Marjanica privede v sobo gospodično Ido, približno 23 letno.)

IDA: (pozdravi vse navzoče in se obrne k gospej Eli): Mi morate oprostiti, gospa, hotela sem z Magdo govoriti, iskala sem jo že doma, pa so mi povedali, da je odšla k Vam. Veš Magda, neko knjigo sem dobila za božič — ampak mi nič ne ugaja. Močno sem radovedna, kaj boš ti rekla.

ZDRAVNIK: Pokażite no!

MAGDA IN MARJANICA: Saj se prav o tej knjigi razgovarjamo⁵.

IDA: To je pa imenitno. No, kako sodite? (se obrne naokoli).

ZDRAVNIK: Da so zahteve po taki prostosti žene nevzdržne in zanjo nesreča, za družino, za narod pa naravnost poguba.

IDA: Tako sem tudi jaz rekla. Vendar nisem točno vedela.

LEON ANSGAR: Meni se zdi samo škoda za nadarjeno pisateljico. Poizvedoval sem поблиže o njej in zvedel, da izdaja tudi časopis »Novi rod« in več knjig. Toda take pretirane in nenaravne zahteve ženskim pravicam več škodujejo, kakor pa koristijo. Vse mora ostati v naravnih mejah — le potem more koristiti.

ELA: Meni se tudi tako dozdeva, da hočejo včasih z umazano vodo vred, še otroka stresti iz banje.

ZDRAVNIK: To si dobro povedala. (Smeje vstanejo od mize.)

⁴ Dr. Helene Stöcker »Die Liebe«. Pisateljica je znana zagovornica ženskega vprašanja in ženskih zahtev. Seveda pa često pretirava in zagovarja stvari, ki so v nasprotju z naravnimi zakoni.

⁵ Ta slučaj se je res zgodil. Opisano je seveda nekoliko drugače. — Opom. ured.

P. Krizostom:

Lilija Agneza — krvava roža.

*Imela je zaklad —
lilijin cvet.
Nosila ga je v srcu
ose dni detinskih let.*

*Le enkrat v tihi noči
ga iz prs je vzela;
položila ga je na oltar,
da ga je obsenčil
večne luči zar. —*

*Celo noč je vanj strmela — — —
Rujna zarja s svojim vriskom
iz zamaknjenja jo je zbudila
in njeno belo lilijo
v krvavo rožo spremenila.*

*Lilija Agneza
v škrlatni cvet se je zazrla:
»Moj Jezus — radi tebe, radi tebe...«
In je umrla — — —*

Jožef, zvesti, ben David.

(Biblična povest iz Kristusovih časov.)

Malo pozneje je stala Judita, ki je stanovala le za nekaj hišic oddaljeno od Jožefa, pred njegovim vrtom, iz katerega so sijale v dragoceni, najpopolnejši beloti gredice, obsajene z lilijami. Videla je njega, ki je bil to cvetje vzgojil. Napajal je velike cvete s čisto vodo in nežno se je sklanjal nad njimi.

»Le zakaj tako ljubi lilije?« je mislila Judita, ko ga je opazovala. »Čemu ne goji rajši v raznih barvah žarečih rož? In čemu ravno bele lilije, ki stoje tu kot v pajčolan zavite device? ... Pa kako lepe in velike cveto pri njem, žlahtnejše kot v kateremkoli vrtu drugod. Ko vsled pekočih solnčnih žarkov, usahnejo drugod cvetovi — cveto njegove bele lilije še lepše ... kot pač uspeva vse kar negujejo njegove dobre roke.«

Globoko je vzdihnila in s komolcem hote zadela ob vrtna vratica. Glava moža, katero je želela videti, se je v tem dvignila.

»Pozdravljen, Jožef,« ga je ogovorila nekoliko boječe, kajti ni bilo v navadi, da bi bila dekleta ogovarjala mladeniče. Toda, Judita je bila takorekoč njegova sosedka in ko je bila še majhna, se je bil z njo večkrat igral in šalil.

»Mir s teboj, Judita,« se je zahvalil Jožef.

Hotela je dalje. Toda, kot bi nehote sledila neznanemu nagnjenju, je vzela iz svojih temnih las žarečo rožo — in jo je spustila v Jožefov vrt.

Jožef je rožo mirno pobral ter jo prinesel nazaj Juditi, rekoč: »Judita, vračam ti rožo, katero si izgubila!«

Prijazno je gledal deklico, ki je v zadregi stala pred njim. In ni videl njene očarljive lepote. Ni videl njenih, kot noč črnih oči, ki so svetile iz belega obraza, katerega so obrobjali modro-črni lasje. Njegove oči niso opazile trepetajoče roke, ki je držala vrč in je kot nežna slonova kost vabila iz bogatih gub.

Judita ni iztegnila roke proti roži. »Ali bi je ne hotel obdržati?« je vprašala z nekoliko zadržanim glasom. »Ta roža je gotovo bogatejša na vonju, barvi in lepoti, kakor blede lilije, ki stoje tu enako molčecim tempeljskim devicam.«

Jožef je prišel v zadrego. Težko bi mu bilo, ko bi moral žaliti deklico. Počasi je govoril: »Roža je lepa, Judita; toda jaz ljubim predvsem lilije. Za vrtnico pa se bo gotovo odprl kak drug vrtič. Mir s teboj, dobra Judita!«

Glava deklice je klonila. Roko, ki mu jo je potem ponudila, je prisrčno sprejel.

»Mir bodi s teboj, Jožef! Moli k Jehovi tudi za mene, ker ti si pravičen,« je prosila.

Odhajala je trudnih korakov.

Trenutek je stal Jožef zamišljen. Nato je dokončal svoje delo ter se je vsedel zamišljen na klop, ki jo je imel v ozadju vrtiča, da bi tam prebiral sv. pismo. Vsak dan je čital iz njega, kot mu je bil nasvetoval Hilel. Odvijal je dolgi zvitek in ga navijal na drugo paličico, dokler ni prišel do mesta, kjer je bil prejšnji dan prenehal. V teh tihih urah, ko je čital besede, ki so jih bila govorila prastara, sveta usta, je izginil za njega svet, ki ga je obdajal, vse, kar je bilo zemskega.

Tako je bil Jožef preživljal dneve samote že skozi mnogo let. Mladeniška ognjevitost se je bila ustalila, spremenila se je bila v zdravo, utrjeno in iskreno modrost moža. Živel je tiho, skromno. Razen predstojnika sinagoge, ki je vodil rodbinske registre, je vedel morda samo še malokdo, da je Jožef iz slovi-tega Davidovega rodu.

Njegovim pridnim rokam ni zmanjkalo dela. Po več dni, da celo po več tednov, je bil zaposlen po drugih mestih. Delal je v tih Kani, v živahnem Kafarnaumu, v Gineji, ki je imela mične palmovce gozdice, v Sunamu, v Izraelu, stari kraljevski prestolnici s sijajnimi palačami in v cvetočem Megidu.

Tudi v Seforisu, le dve uri oddaljenem, drugi Herodovi rezidenci, je bil že delal. Toda v tem mestu, kjer se je že začel »krog malikovalcev« in v katerem je vel rimski duh, kjer so v lepoti tekmovala med seboj gledališča, kopališča, dirkališča, kjer so se polnili krivoverski templji, se Jožef ni počutil dobro in se je bil takoj vrnil domov.

V predmestju tega mesta, se je videlo tudi Joahimovo posestvo. V svoji veliki skromnosti pa si ni upal nadlegovati bogatih sorodnikov in jih niti ni obiskal. Zvedel pa je bil, da je Joahim že davno mrtev, vdova pa hoče veliko posestvo prodati, ker želi njen edini otrok, Mirjam, ostati za vedno v templju.

Ljudje so zmajevali z glavami. Ali je bilo že kdaj kaj takšnega slišati? Saj je vendar vsako Judovsko dekle upalo, da bo s številno družino prispevalo k deblu, iz katerega bo rojen Mesija in mu postane lahko celo v krvnem sorodstvu. In ponosna je bila na svoj zarod vsaka mati; saj čas, ki so ga prerokovali, ni mogel biti daleč.

Samo Jožef se ni čudil. Prišlo je k njemu, kot pozdrav sorodne duše. Kaj, da bi to angelsko dekletce postalo žena — žena navadnega zemljana? Nikoli! Ta čista lilija se more le v svetišču razviti v popolno lepoto.

In zopet se je vrstil člen za členom k verigi let, v cvetju in umiranju, v smrt in v novo življenje.

Mirjam, ki se je razvila v lepo mladenko, je bil Jožef v zadnjih letih večkrat videl. Njena mati Ana je bila proti majhni odškodnini odstopila veliko imetje nekemu sorodniku, ki je imel veliko otrok. Sama je živela zdaj v skromni hišici v Nazaretu, v Jožefovi sosesčini.

Ker so smele tempeljske device prebiti vsako leto po nekaj dni na svojem domu, je mogel Jožef Mirjam nekoč opazovati, ko se je bila sprehajala po vrtu svoje matere.

Z bogaboječo sramežljivostjo jo je bil opazoval. Kako lepa in vzvišena je bila! Nehote se je bil spomnil izreka: »Rastem kot cedra Libanona, kot cipresa na gori Sinaj. Rastem, kot palma v Kadesu, kot rožni grm v Jerihi.« Takrat se mu je bilo zdelo, da človeške oči še nikoli niso mogle videti nekaj, tako nedotaknjeno čistega in obenem skrivnostnega. Takšna, da, prav takšna mora biti devica, o kateri so govorili preroki! . . .

Ob tem času se je pripetilo Jožefu nekaj posebnega. Ko je prisostvoval v Soboto v sinagogi svetopisemski razlagi in je pridigar bral: »Glej, devica bo spočela,« je za njega mahoma vse zginilo. Zdelo se mu je, da ne vidi mize s sedemročnim svečnikom, ne pridigarja in ne ljudi, ki so stali krog njega. Videl je samo svetlo postavo, ki je plavala proti njemu. Ta je držala v roki lepo razcvetelo belo lilijo. In videl je, da je prav iz keliha velikega cveta poganjali drugi, manjši cvet. Medtem je božji poslanec spregovoril in razločno je čul besede:

Blagor tebi, Jožef, Davidov sin!
Nikar si ne izbiraj rože —
čuval boš božje lilije!
Bodi zvest in tiho čakaj!

Privid je nenadoma izginil. Jožef je slišal zopet pridigarjev glas in se je zavedel. Osramočen je potegnil z roko preko oči: »Le kako je bilo mogoče, da sem v svetišču zaspal?« se je izpraševal. In kadar se je spomnil teh »sanj«, vselej je prosil Boga odpuščanja.

Nad marmornatimi vežami tempeljskega preddvora, v katerem so morale ostajati žene, so se dvigale krasne, visoke dvorane, v katerih so prebivale tempeljske device.

V predilnici, ki je bila iz cedrovega lesa, je sedela Mirjam, pri nogah svoje učiteljice Noeme. Njeni modri očesci sta bili vlažni od solz.

»Otrok, kar želiš, je nemogoče!« Tako je govorila Noema žalostni deklici. »Star običaj je, da se tempeljske gojenke, ko postanejo dekleta, poročče. Ti, kot edinka in dedinja velikega posestva, moraš tembolj skrbeti, da se poročiš.«

»O, dobra Noema,« je prosila Mirjam s sklenjenima rokama, »zavzemi se za mene pri Joazarju, velikem duhovnu. Še nikoli nisem mislila na moža in mu tudi ne bi hotela pripadati. Samo Bogu hočem služiti. . . Bogu . . . Bogu mojega srca, ki bo moj delež v večnosti. Njemu sem se . . . dobra Noema, pusti me za vedno v svetišču!«

»Mirjam, otrok moj, nespametno je to mišljenje! Ali ni določil Bog, naj so hčere Izraela deležne blagoslova, ki ga bodo prejeli njih potomci? Postati mati, imeti dosti otrok — to je ponos vsake žene. In nikoli še ni bilo slišati, da bi se bila kdaj žena našega rodu temu odpovedala.«

Mirjam pa je gledala koprneče v daljavo in zdelo se je, da Noeminega pripovedovanja ni slišala.

»To edino sem izprosila od Boga,« tiho je šepetala te besede iz psalma, — »prebivati v njegovi hiši, vse dni mojega življenja. Vravec je našel svoje gnezdo in lastovica počivališče, v katerem skriva in hrani svoje mladiče . . . jaz pa sem našla tvoje oltarje, moj kralj in moj Bog!«

Noema je ginjena opazovala svojo gojenko. Božajoče je potegnila z roko preko svilenih dekličinih kodrov, bledozlate barve. »Ljubljenka moja, kako rada bi ti izpolnila željo! Toda veliki duhoven tega nikoli ne bo dovolil.«

Žalostna glavica se je naslonila na Noemina kolena. Solza za solzo je tekla preko njenega lepega obraza.

Noema, kateri se je Mirjam smilila, jo je tolažila: »Ne bodi žalostna, draga moja, in izpolni predpise! Mogoče je . . . kdo bi vedel? Nepoznana so nam pota Gospodova. Mogoče . . . Mirjam, moj otrok,« nadaljevala je tajinstveno šepetajoč, »če Mesija . . . ura njegovega prihoda se bliža. Juda je izgubil žezlo, tujec nas vlada. Herod, kralj po milosti Rima, je Edomitejec, tujec . . . Mirjam, ti si hči Davidova . . . morda postaneš sama mati . . .«

Prestrašeno je prijala deklica svojo učiteljico za roko. »O učiteljica, ne govori tako strašnih besed!« je govorila vsa prepadena. »O Jehova! . . . Elohim el Šadaj! . . .«

Nato je pokleknila in razprostrla obe roki k molitvi. »Rosite, ve nebesa! Oblaki izdežujte nam Pravičnega! . . . O, ko bi smela gledati v obličje blaženi Materi Mesije! Kako rada bi ji služila za dekle! . . . Oh Noema, kdaj, povej, kdaj napoči Izraelu odrešenje?«

»Ne vem, dete moje. Mi moremo po njem samo zdihovati . . . Ti pa cvetka iz korenine Jese, ukloni se zapovedi velikega duhovna!«

»Torej — to je božja volja?« vpraša devica.

»Da, kajti iz ust velikega duhovna govori Bog!«

Zvonček je vabil k večerni molitvi. Deklica se je dvignila. Iz svetišča je prihajal dim večerne daritve. Zbor levitov je pel k sladki melodiji cimbal in harf: »Srečni, ki prebivajo v tvoji hiši! . . .«

»Zgodi se božja volja!« so izgovarjale trepetajoče ustnice device. »Ako je njegova volja, me more ohraniti tudi kot ženo — čisto in nedotaknjeno.«

Ponižno je prekrizala roki čez prsa in se je priklonila proti svetišču.

(Dalje prihodnjič.)

Slavko Savinšek:

Slikarstvo pri Grkih in Rimljanih.

Kako visoko se je povzpelo pri starih Grkih kiparstvo, smo videli v lanski »Vigredi«. Kakor nam poročajo stari pisatelji, tudi slikarska umetnost pri tem narodu nikakor ni za kiparstvom zaostajala, ampak jo je še celo v marsičem nadkriljevala. Seveda je težko ta poročila kontrolirati, v koliko so točna, ker se nam ni ohranilo niti eno večjih slikarskih del, ampak je uničil vse zob časa. Marsikaj nam o grškem slikarstvu povedo najdene vaze, mnogo posebno v Pompejih odkopane slike na stene, da si na ta način lahko napravimo približno sliko razvoja grškega slikarstva in njegovega napredka do višine.

Poslikane grške vaze nam kažejo slikarstvo od najstarejših časov pa tja v tretje stoletje p. Kr., predmeti, ki so na njih naslikani, nam nudijo marsikak vpcgled v vsakdanje življenje Grkov, pa tudi o slikarstvu nam govore ter o njegovem razvoju, ki se je pričel prav šele po perzijskih vojnah (t. j. po 449 pr. Kr.). Pri poslikavanju vaz je mnogo vplivala na Grke orijentalna slikarija; toda pri slikanju na stene in podobe so šli precej samostojna pota.

Grški slikarji so poznali že perspektivo, uporabljali celo vrsto različnih barv; spoznali so se dobro v uporabljanju raznih barvnih odtenkov (kolorit), znali zadevati svetlobne učinke ter jim tudi finoča senčenja ni bila neznan. Iz vpliva grškega slikarstva na rimsko in iz raznih ostankov slik smemo sklepati, da je bilo grško slikarstvo bolj okraševalna umetnost, posebno slikanje na steno. Ker je tudi v slikarstvu Grkov kot v kiparstvu prevladovalo plastično gledanje, so bile grške slike precej enake poslikanim reliefom, samo da so bile globokeje občutene.

Da se nam je ohranilo toliko grških vaz in drugega posodja, ki nam je zdaj v veliko pripomoč pri študiranju grškega slikarstva, je vzrok dejstvo, da so Grki v vsak grob djali celo vrsto posod, ki naj bi se jih rajni posluževal na onem svetu. Enako so Rimljani dajali umrlim v grobove vaze in druge posode, ki so jim jih izdelovali ali grški sužnji, ali pa tudi Rimljani sami po grških vzorcih. Vsem bralkam bodo vsaj po imenu znane zadevne izkopine takih vaz tudi na Slovenskem, predvsem v Vačah pri Litiji.

V razvoju slikanja grških vaz razločujemo v glavnem tri dobe. Prva doba sega tja v osmo stoletje pr. Kr. nazaj in jo imenujemo doba orijentalnega stila, ker so tovrstno slikarijo dobili Grki potom feničanskih trgovcev od vzhodnih narodov. Na rumenkasto barvo posode so delali podobe in okraske z rjavkasto barvo in uporabljali tudi pomalem rdečo, belo in vijoletno barvo.

V Atenah, ki so bile glavno torišče grške umetnosti, je bilo celo predmestje lončarjev in tu se je rodila in razvila druga doba, tako zvani črnooblični stil ali slog. Od zdaj naprej so na rdečo podlogo nanašali črne podobe. V teh črnih podobah so posamične dele telesa, gubanje obleke in podobno naznačevali z vrisanimi črtami. Le gola ženska telesa so slikali bela.

Že koncem šestega stoletja pa so uporabo barv zamenjali in dali v podlogo črno barvo, ki so iz nje izpraskali obrise podob in jih izdelovali bolj prosto in z uporabo najrazličnejših barv. Tako se je te vrste slikarstvo vedno bolj razvijalo in mnogo je k temu pripomoglo kupčevanje Grkov z vsemi tedaj znanimi narodi, ki so vsi uporabljali od Grkov izdelane posode. Na ta način so širili stari Grki zmisel za umetnost tudi v privatnem življenju po vsem tedanjem svetu.

Toda tudi druge vrste grškega slikarstva niso v razvoju zaostajala za slikanjem na posode. Tako se je pojavil v petem stoletju pr. Kr. v Atenah prvi večji slikar grški, Polignotos, ki je okrasil javna poslopja z velikimi stenskimi slikami, ki so imele za predmet pojave in dogodke iz grške zgodovine. Bil je velikopotezen slikar, ki pa mu je manjkal zmisel za pravo slikovitost. Šele, ko se je grško slikarstvo ločilo od stene in se oprijelo slikanja podob na les in drugo tvarino, se je moglo krepkeje razmahniti. Že Polignotos je znal slikati ženske s prozorno obleko, odprtimi usti in gibkim izrazom. Pa sta za njim prišla Ceuxsis in Parazios, ki o njih pripoveduje prepovedka, da je prvi v tekmovanju z drugim naslikal grozdje tako živo, da so ga priletele zobat ptice, drugi pa je čez to njegovo sliko naslikal zastor, ki ga je njegov tekmeč hotel odgrniti, misleč, da je pravi. Za njimi se je pojavil Timantes, ki je znal še bolj poživiti sliko in osebe na njej.

Višek je doseglo grško kiparstvo z Apelom, ki je bil dvorni slikar kralja Filipa makedonskega in ki je naslikal med drugimi iz morja vstajajočo Afrodito tako lepo, da trdijo o njem, da je v slikarstvu nadkrilil slavnega kiparja Praksitela. Tega slikarja omenja tudi naš pesnik Prešeren v proti jezikoslovcu Kopitarju naperjenemu sonetu: *Apel podoba na ogled postavi...*

Grško slikarstvo pa ni ostajalo samo pri teh panogah slikarstva, ampak je imelo za predmet tudi slikanje scen iz ljudskega življenja, tako imenovano »genre«
slikarji, pečalo se je s slikanjem pokrajin in tihožitij. Slaven je bil slikar Timomahos iz Bizanca, ki je posebno dobro slikal obupne in dramatične scene.

Še ene panoge slikarstva ne smemo izpustiti pri opisovanju zgodovine grškega slikarstva, namreč mozaikov. Mozaik je podoba, sestavljena iz raznobarnih marmornastih oglatih ali okroglih kamenčkov. Izumili so tako sestavljanje slik Grki in je od njih posneli Rimljani. Rabili so jih predvsem za okrasilo tal, pa tudi za zaljšanje sten. Največji grški mojster te stroke je bil Sos iz Pergamona, ki je izdeloval posebno lep mozaik štirih vodo pijočih golobčkov.

Kot smo že omenili, se nam od grških samostojnih slik ni mnogo ohranilo. Toda, kar imamo tudi iz najmlajše dobe grškega slikarstva ohranjenih primer, nam vse pričajo, da so grški slikarji občutili predvsem plastično in slikali reliefu podobno.

Rimljani so bili v slikarski umetnosti še bolj odvisni od Grkov kot v plastiki. Ne le, da jim je grško slikarstvo služilo za vzor in posnemanje, ampak so tudi slikarska dela pri njih izvrševali v pretežni večini Grki. Pri Rimljanih je slikarska umetnost še veliko bolj služila samo okrasju sob in sten kot pri Grkih, vse slikarstvo rimsko je imelo bolj dekorativno smer. Samostojnih podob so slikali zelo malo, saj so jih za svojo potrebo dovolj dobili od Grkov, če so jih rabili. Pač pa se je precej visoko povzpelo in mnogo gojilo portretno slikarstvo. Rimljani so se radi pustili slikati, saj je bilo precej domišljavosti v njihovem značaju.

Kot nam pričajo izkopine v Pompejih in drugih rimskih mestih pod Vezuvom, so Rimljani svoje hiše najrajši krasili s freskami (na dobro pripravljeni omet z vodenimi barvami izvršene slike). V prvih časih so omet na stenah poslikali marmorju podobno, kasneje pa so na barvane stene slikali prizore iz resničnega življenja in narave, da so s tem napravili videz prostornosti. Razdelili so steno v več polj, v srednje, največje, dali naslikati kak zgodovinski dogodek, ali kopijo slavnih grških del, druga polja pa so izpopolnili z različnimi okraski.

Prav radi so Rimljani slikali tudi obličja umrlih na majhne lesene plošče in jim jih pritrdili na obraz. Zanimivo pri teh slikah je, da so slikali oči ne navadno velike in zelo osenčene.

Veliko vlogo v rimskem slikarstvu je igral mozaik. Rimljani niso ž njim krasili samo tal, ampak tudi stene, strope, stebre itd. Ker je ta način slikanja veliko bolj trpežen, kot oni z barvo, so posebno v severnih, vremensko neugodnih pokrajinah krasili hiše z mozaiki in tako imamo ravno iz teh krajev jako mnogo mozaikov ohranjenih. Ker se je teh mozaikov toliko in tako dobro ohranilo, so nekateri zgodovinarji mnenja, da so morda znali Rimljani sestavljati mozaike na kak poseben, zelo trpežen način.

Čeprav se samobitnega rimskega slikarstva ni dosti ohranilo, ker je bilo preneznatno in preslabotno, vendar so Rimljani, osvojevalci tujih, posebno severnih pokrajin, zanesli svojo, pa še bolj grško umetnost v severne kraje Evrope. V Italiji sami so se kristjani poprijeli stare umetnosti in jo vzhodili do novih uspehov in od tam se je ž njo seznanjal ves tedanji svet. Na vzhodu se je umetnost pričela razvijati v bizantinski slog, na zapadu pa je iz te stare umetnosti rasel prav počasi notri v sredo srednjega veka r o m a n s k i s l o g .

Sl. Savinšek:

O, ti si meni kakor vijoline plač.

*O, ti si meni kakor vijoline plač
beraču z razsvetljenih oken radostnih palač
v mrzlo zimsko noč:
od vrat do vrat, svojo težko pot gredoč
v njem mehki, bajni glas živi,
v samoti toplo v srcu mu gori.*

*Z menoj si Ti tako!
Ko v svet grem težki križev pot
in mraz v očeh je, v srcih led povesod,
zveniš, goriš mi v duši Ti sladko!*

Vaclar Winkler:

Mojškra.

*Bel obraz nad belim platnom
od zlate zore pa do polnoči.*

*Dekle sanja: V bregu hiša
kakor bela golobica,
vrtič med zelenim drevjem,
v solncu zelené hribovi,
preko hribov vriska pesem,
tiho veliko srce —
vse zamé.*

*Bel obraz nad belim platnom
od zlate zore pa do polnoči,
bela krsta, bele rože,
le meni srce rdeče krvavi...*

Francka Zupančič:

Marija v našem letu.

*V tisoč podobah te izražajo, toda
nobena ni podoba tvoja.*

V čudeznih, bogatih slikah se nam predstavlja Marija tekom leta. Mračen in veselja prazen nam poteka delavnik za delavnikom, enolično dan za dnev, teden za tednom, leto za letom. In v to enoličnost delavnikov vpleta Cerkev svetel venec svojih praznikov. A ženi najljubši prazniki so pač prazniki naše ljube Gospe.

Svečnica: Še objema sneg v ledenomrzlem objemu zemljo, toda v njenem srcu že klije novo življenje in se obrača proti solncu. Tudi v tvoji duši se giblje kljub zimski zakrknjenosti in nežna bela cvetka vzcete Gospodu. Praznuj i ti v svojem srcu veliki praznik očiščevanja, da bo uspevala in rastla v tvoji duši cvetka božjega hrepenenja. In Marija bo z mehкими, svetimi rokami prižgala v tvoji duši čudezno lučico, večer plamenček božjega detinstva.

Marijino oznanjenje: In angel se je prikazal v mali hišici nazareški in oznanil Devici božje poročilo, ono poročilo, ki je odslej dalo življenju Marije obliko in vsebino, cilj in namen. Tudi tebi bo angel prinesel v neki blagoslovljeni uri božji klic. Ali pa te je že morda doletel; čuj in sliši! Izpolnuj

dolžnosti svojega poklica s slično presrčnostjo in iskrenostjo kot je izpolnjevala Marija težke dolžnosti, ki jih ji je namenil Bog. »Glej, dekla sem Gospodova...«

Praznik Sedemžalostne: »O, glava vsa okrvavljena in ranjena, boleti polna in zasmehovana...« Utihnil hozana, pojenjal klic množice. Cerkev žaluje v svečani vijoličini, resno plamene voščenice v srebrnih svečnikih in trepečejo svoj blede svit pred marmornobledim, globokonagnjenim obličjem Sedemžalostne. O, Žalostna, Trpeča... taka si predpoda in mati vseh žen... .

Majnik — mesec Kraljice... »S cveticami te venčamo in z limbarji te zaljšamo...« V bajnem krasu so oltarji Kraljice majnika. Cvetje in cvetje, goreče sveče tvorijo lestev do prestola Kraljice. Valovi opojno sladkega vonja omamljajo čute in srce. Udeležujemo se šmarnic, gotovo; toda ali naj ne napravimo božji Materi tudi doma oltarčka? Preprosta mizica nanjo lično podobico, par sveč in cvetic, mnogo cvetic. In v tihi uri položimo k cvetkam tudi... naše srce...

Marijino vnebovzetje: V najbujnejšem poletnem krasu izgine Marija v modrem vzduhu in odide v nebeško radost. Naj se tudi duša naša v kristalno-svetlih dneh, ne meneč se za težkoče življenja in zemeljsko modrost — vzdigne do nebes, k njej, Kraljici vseh src. In s tega poleta bo prinesla vsaj en kraljevski dar.

Sadupolna pride jesen. Tanke, srebrne niti prephezajo lepih jesenskih dni vzduh. Morda se zaplete i ena v krono tvojih las. Zatrepeče ti duša. Si že mislila kdaj, da postaneš stara? Vidiš ono sključeno ženico tam na klopici pred uborno bajtico? Nekoč tako delavni roki počivata; brezzobna usta se premikajo v lahnem šepetu; belo-siva glava klone in klone. Položi ji cvetice, ki jih imaš odveč — v naročje. Morda je njeno zadnje poletje... Počasi, počasi se zibljejo Marijini laski v jesenski sapici...

Mati Brezmadežna: Izza belih lilij se smehlja tvoj obraz. Ti najčistejša, vzemi moje vroče srce v svoje roke. Če mi svetiš ti, potihne vihar; če me vodiš ti, najdem cilj. Usliši moje hrepenenje, nagni svoje obličje, daj mi o Gospa, mir, mir in pokoj!...

Dnevi se krajšajo in večeri so dolgi. Tiho, neslišno se vpleta že božje Detece v naše sanje. O, sladka pot po snegu in temini k zornicam! »Marija, pozdravljena! Zdrava, zvezda jutranja!«... Če te kdaj blagoslovi Bog, da nosiš detece pod srcem, tedaj bodi ona doba priprave tvoj advent. Okleni se v tej dobi pričakovanja največje skrivnosti, tesno, tesno najslajše Matere božjega Deteta. Nežno, nežno te bo vedla za roko do visokega, kraljevskega poklica materinstva. Če pa ti je usojeno iti sami samotno pot življenja iz tega ali onega vzroka, o potem vseeno ne zavrzi materinskih zmožnosti in sposobnosti, ampak bodi mati tisočerin sirotam v življenju, kakor je tudi Marija vsem zavetišče.

Počasi prihaja in odhaja čas, se vrste in menjujejo mesec in zvezde, pestro valovi hitrost življenja — prihajanje in odhajanje. Toda nad vsem nepokojnim vrvenjem je večna, čudezna zvezda — Marija se smehlja nad našim letom.

V vsako hišo Možorjeve knjige!

Preko vseh ovir . . .

(Izza mladih let.)

Dan se je vrstil za dnevom; iz njih so postali meseci in gojenci v vojaškem zavodu so že šteli dneve do jesenskega dopusta. V prostih urah so govorili le o domu in delali načrte za počitnice. Seveda je bila v središču vseh razgovorov uniforma in kako se bodo doma postavili z njo.

Toda Vladimir je postal molčeč in se ni udeleževal vihravih pogovorov o dopustu. S kakršnokoli pretvezo se je ob takih prilikah izgubil v samoto; tam se je prepustil svojim mislim. O, kako se boji tihote in miru na domačem gradu! Nikake družbe, nobenega razvedrila! Stari oče, sluga, oskrbnik, lovec: to so ljudje, s katerimi naj občuje? Mlinar in njegova Roza pač nista primerna družba za bodočega graščaka!

Vladimir je bil morebiti edini gojenec, ki se ni veselil dopusta.

Nekega dne je na njegovem mestu v obednici ležalo drobno pisemce. Vladimir je spoznal Rozino nerodno pisavo. Z nevoljo raztrga ovoj in čita:

Ljubi Vladimir!

Kmalu torej prideš domov. V devetih dneh si že tu, mi je pravil oskrbnik. Komaj Te že čakam. Ponoči že spati ne morem, tako se veselim. Čudil se boš, kako sem že velika. In polno novih pesmi znam, ki Ti bom vse zapela, ko bova zopet hodila po gozdu. Ti mi boš pa mnogo lepega povedal iz tujih krajev. Oj, to bo lepo!

Mnogo, mnogo pozdravov!

Tvoja Roza.

Rdečica je med čitanjem zaplula Vladimirju po licu. Pismo drži še kar v roki in ne ve, kaj bi storil.

Prvi in resnični občutek je bilo veselje in po dolgem času mu je domišljija zopet pričarala mično podobo pred oči: Rozo, stoječo pod cvetočim grmom, ki jo obsiplje z belimi cvetovi. Nepopisno hrepenenje se ga je polotilo. V osmih dneh bo doma in jo bo zopet videl! Rozo, svojo malo Rožico! In tovariši naj govore, kar hočejo! Za trenutek so odpadli vsi prejšnji pomisleki. A takoj v prihodnjem trenutku je že videl prezirljive posmehe tovarišev, ki bi jih moral prenašati, če ostane zvest svoji obljubi, ki jo je dal Rozi . . .

Vladimir Potoški, bodoči graščak na Potoku, in mlinarjeva hči? — — Ne, ne, do tega ne sme priti!

Casa je še par hipov. Naglo se okrene in stopi v učilnico. V naglih potezah napiše nekaj vrstic, niti ne prečita in vtakne v ovoj ter napiše naslov. Hlastno vrže pismo v skrinjico, kamor so oddajali zavodovo pošto. — To je prestano! —

Zadnji je prišel v obednico. Zaradi bližnjih počitnic mu nadziralatelj te zamude ni štel v zlo.

»Kje pa si bil, če se sme vedeti?« ga vpraša tovariš R. z napol priprtimi očmi; vendar mu Vladimirjeva razburjenost ni ušla.

»Moral sem še hitro oddati pismo,« odgovori ta kratko.

»Danes te pa ni nič za denar! Škoda, potem te tudi ne bo zanimala moja novica,« odvrne tovariš

Molče zajemlje Vladimir juho in razmišlja, ali naj prijatelju pove o pismu, ali ne. Morebiti je bolje, da ne; saj mu od Roze ni še nikoli niti omenil. — Sploh pa, čemu še razmišljati o stvari, ki je že rešena?! Prav prijetno mu res ni pri srcu in dobro ve, da bo Roza bridko jokala, ko prejme pismo.

Da se izogne nadaljnemu razmišljanju, vpraša tovariša po novici, ki jo je omenil.

»Hotel sem te le v papanovem imenu povabiti v našo prestolico za letošnji dopust. Saj si tvojega dopusta v oni gozdni samoti niti misliti ne morem. Kakšno udobnost in zabavo neki imaš tam? — Če se odločiš za moje vabilo, ti zagotovem najsijajnejše zabave. Kaj praviš?«

»Sem se že z največjim veseljem odločil,« odgovori naglo Vladimir in si oddahne. Najrajše bi bil tovariša objel. Hvala Bogu! Ni mu treba domov in stari oče bo vesel, da ostane v miru in pokoju.

Komaj dočaka konec obeda, potem pa z največjo naglico napiše pismo staremu očetu za dovoljenje, da se sme odzvati vabilu svojega tovariša in njegovih staršev. Z obratno pošto pride že dovoljenje in Vladimir se je šele zdaj pričel veseliti na dopust.

V najskritejšem kotu srca pa se je zdaj z vso košatostjo razpaslo veselje, da mu ne bo treba srečati Roze...

Kako drugače je prišlo, kakor pa sta si domišljala otroka še pred par meseci! Pa tak je pač tok časa! In če bi ga bil domači učitelj vzgajal v primerni zavesti njegovega pokolenja, bi pač nikoli ne bilo prišlo do neumnega prijateljstva. S tem zaključkom je skušal pomiriti zbujujočo vest, ki ga je ob tihih urah pač dolžila grde nehvaležnosti in izdane iskrene otroške liubezni.

Ko pa je prišel v prestolico, se ni niti spomnil na dom in tiho dolinico ob potoku, niti na črnolaso dekletce, ki je nestrpno pričakovala dneva, da se vrne ljubljeni tovariš.

* * *

Uboga mala Rožica!

Kaj je postalo iz solnčnoveselega otroka od onega dne, ko je prišlo Vladimirjevo pismo!

Dolge dneve je tavalala okoli z izrazom nepopisnega strahu v velikih nenadno ugaslih otroških očeh. Bledo in upadlo je postalo doslej vedno zdravo ličece, da jo je celo oče, vsestransko zaposleni oče, izpraševal, kaj ji je. A vedno zopet je samo zmajala z glavico in molče ter s stisnjenimi ustnicami odhitela k potoku, kjer se je vrgla v mehko travo in nemoteno jadikovala v šumenje vode pri jezcu: »Da si mi mogel to storiti, Vladimir! O, kako to boli!«

Gotovo že stotič je potem vzela iz žepa Vladimirjevo podlo pismo, ki ji ga je pisal v odgovor na njene otroško preproste besede, polne hrepenečega pričakovanja. Iz glave ga že zna, a mora ga vedno iznova čitati, ker ji je nerazumljivo, kar stoji črno na belem:

Ljuba Roza!

Lepo od Tebe, da še misliš name, vendar Te moram prositi, da to popolnoma opustiš. Pozabi tudi, kar sem Ti obljubil. Bil sem pač še neumen deček, ko sem to storil. V mlin gotovo ne bom utegnil priti, ko pridem na dopust. Ne bodi huda radi tega, pa veš, da bi se moral sramovati, če bi zvedeli, da občujem z mlinarjevo hčerjo.

Vladimir, dedni grof Potoški.

Ko je prvič prečitala te vrstice, se ji je zdelo, da ji je nekdo pljunil v obraz. Ne more in ne more razumeti, zakaj bi se je moral Vladimir sramovati pred tovariši. Sto in stokrat že je hotela vprašati očeta o tem, a nikoli ni imel časa zanjo. Drugega človeka pa itak ni mogla vprašati.

Kako bridko je čutila baš sedaj, da nima mame, ki bi jo gotovo razumela. O, če bi bila mama še živa! Kako dobro bi ji delo, ko bi se izjokala v njenem naročju, na materinem srcu! Kako lepo in sladko bi jo znala potolažiti zlasta

mamica! Saj se tako živo spominja srečnih časov, ko je bila še mamica živa. Komaj štiri leta je od tega. V šolo je že hodila, ko je mama nanagloma zelo zbolela in — umrla.

O, kako je Roza tedaj jokala, ko so prišli štirje možje in so odnesli mamo na pokopališče. In Vladimir je bil takrat poleg nje in je jokal prav kakor ona. Vedno, vedno je bil Vladimir pri nji in zdaj naenkrat noče nič več vedeti o nji. Zakaj le, zakaj?

In ker ni in ni mogla najti odgovora na to vprašanje, je stekla nekega dne v kuhinjo k stari Barbi, ki je že trideset let služila pri hiši. Ta bo gotovo vedela, zakaj bi se graščakov sin moral sramovati, če občuje z mlinarjevo hčerjo. In jo je vprašala.

Tedaj se je Barba trpko zasmejala in v očeh ji je zaplapolal neznan ogenj:

»Že zdaj vprašaš to, mala Rožica? Jaz sem vprašala šele z dvajsetimi leti. Vprašaš: zakaj? Ali mar treba odgovora na to? Ali ti ni dovolj, če ti reče, da je tako?« je modrovala Barba.

»Toda, zakaj, Barba — zakaj?« je silila Roza.

»Ker vsi ti zgoraj mislijo, da so boljši od nas, če jim je zibka slučajno stala v gradu. In vendar so tisočkrat slabši kot nas eden; hudobni so in krivični prav do dna svoje lažnive duše!« je skoro kričala Barba.

Prestrašeno je Roza gledala razsrjeno Barbo, ki je pri spominu na nekdanje osramotenje od strani grajskih za hipec odgrnila zaveso izpred svoje mladosti, a je, videč plaho dekletce pred seboj, hipoma obmolnila. S tresočim rokami je stisnila otroka k sebi in je komaj slišno govorila: »Nič ne maraj, Rožica! Vladimir je neumen fant; misli, če je na gradu doma, da je potem kaj več od tebe. Pa si tudi ti kaj. Rožica: mlinarjeva edinka, in vsi te imamo radi. Na Vladimirja pa še misliti ni treba! Boš videla, da bo bolje tako!«

S temi besedami je postavila Rozo pred kuhinjska vrata na solnce. Trenutek je stala Roza v tihem razmišljanju. Potem pa ji je hušnil solnčni žarek preko lica; prav tedaj pa se ji je tudi posvetilo v glavi: Torej, ker je graščak, zato? In teh razlik prej Vladimir ni prav nič poznal; zdaj v zavodu so mu jih šele razložili in je verjel?

»Fej!« je zakričala na glas, da se je zbudil Volkun, ki je ležal na solncu čez prag. Potem pa se je glasno zasmejala in odšla po stopnicah v zgornjo sobo, mamino sobo, ki pa je bila zdaj njena.

O, kakšen je bil ta smeh! Zazebsti bi moral vsakega v srce. V tem smehu bi morala umreti Rozina otroško čista duša, ki ji je zadala smrtni udarec nevera in nezaupljivost do soljudi, da je ni prestregel ob vstopu v sobo tihi, sveti, blagi, vse odpuščajoči in vedno verujoči pogled iz materinih oči raz sliko v njeni sobi.

»Mama, o mama!«

S temi besedami je stopila pred sliko in ji v solzah potožila svojo revščino in zapuščenost...

Tisti dan ni prišla več med ljudi. Z okorno, še otroško roko je pred materino sliko zapisala v dnevnik svoje prvo razočaranje, veliko in bolešno, ki ji je glodalo na srcu vse življenje. »Da se ne pozabi! Prav ničesar ne smem pozabiti!« je večkrat vzkliknila med pisanjem.

Drugo jutro pa je prišla z vedrim licem med družino. Nič več ni jokala. Toda nenavadna trpkost ji je ležala okoli ust.

Kakor morilna slana za mlado cvetje je bilo Vladimirjevo pismo za Rozino dušo.

Ali si bo še opomogla?

V mladem, razboritem srcu je bdela le ena misel, le ena želja: »Povrnem ti! Tisočkrat te izplačam, hinavec, lažnivec, podlež!«

Ni bilo dobro, da ni nihče opazil te trpke izpremembe na nji. Sama sebi prepuščena, je pustila sovraštvo svoboden razmah v srcu. Ko bi bil mlinar slutil, kaj se godi v otrokovem srcu, bi ga pekla vest, da se je doslej zanj tako malo brigal. Ker pa nihče razen Barbe ni ničesar slutil, je hodila Roza povsem svoja pota.

(Dalje prihodnjič.)

H. Brey-Savinšek:

Tebi, bolest!

*Ti bila moj si mračni drug
na potih mojega življenja,
pogosto vrgla si ob tla
z nevidno pezo me trpljenja.
Če hotel ubéžati plašno
v blestečo, solčno sem poljano:
v križpotju prvem stala si,
z rokami grabila za mano!*

*Ko koncem poti me došlo
je skromne sreče razodetje,
molče si vzela mi iz rok
s pogledom tihim zadnje cvetje!
A ko svetá izzvenel je glas,
objela me samote moč je,
si dahnila: Jaz bom s Teboj!
In v Tvoje sem ihtel naročje.*

Francka Zupančič:

Dobrota.

Je najlepše božje dete tu na zemlji — dobrota — v globini duše porojena dobrota. Je kakor dih neba, smehlaj paradiza, kakor blesteča biserna rosa v čašah in na lilkah v zgodnjem svitu jutra.

Je božja ljubezen, božji dih, je umevanje in usmiljenje in darujoča se pripravljenost. V svetišču človeštva biva, ki ga ji je negovati z oso njeno močjo. In blagost neba je, ki vabi žgoleče množice krilatcev k bučečim akordom.

In kot dete božje stopa po zemlji lahkih nog in mehkih rok, umevajočih oči in z k darovanju razpoloženim srcem.

Kar dela dobrota, kakor blagoslaolja in daruje, zdravi in razveseljuje, to vidijo le oči dobrih.

Dobrota ljubi samoto in tišino, uboštvo in v globini človeštva porojeno gorje. Najreprežni, najpozabljenejši so nje prijatelji... In te, ki jo sovražijo, ljubi vedno, vseeno, in one, k jo obrekujejo — blagoslaolja...

Da, dobrota je božje dete, rojeno v globini božje usmiljenosti.

P. Krizostom:

Kupila si je svečo.

*Na Svečnico pred rano mašo
kupila si je svečo
v klopčič lep povito,
svečo rožno rdečo.*

*Pred oltarjem Matere nebeške
svečo je prižgala
in molila je pobožno
in zaupno je kramljala:*

*»Glej, o Mati,
v roki mi gori
lučka mladega hotenja.
Glej, o Mati,
med prsti mi kopni
svečka mojega življenja.
Kako hitro, kako hitro
jo plamen poruša...*

*O Mati, bodi dobrotljiva!
V srcu mi prižgi
luč, ki jo prepačja božji žar,
luč nebeške milosti,
luč, ki ne umre nikdar.*

*Ko bo svečka dogorela,
svečka mojih dni,
ko bo smrt me že objela —
takrat, Mati, me otmi!*

*Takrat, Mati, čuvaj
lučko mojega srca!
V tisti veličastni uri
o žaru jasnem naj se lesketa,
ko bom pred prestol
Sina toojega prišla.«*

ROŽNI DOM

Francka G.:

Čas je zlato.

Stana je dobila za božično darilo uro z zapestnico, lepo, dragoceno darilo, katerega je bila Stana prav vesela.

Stanina mama pa je imela s tem darilom tudi posebne namene in je prav radovedna, če bo deklica razumela mamine želje. To je pa takole: Zjutraj, ko Stana pospravlja, postilja, pometa in briše prah, je to opravilo včasih prav dolgo zamudi. Ona si privošči krajše in daljše odmore, da skozi okno poklepeta s prijateljico ali da še enkrat pregleda jutranji časopis. Ura pa tiktaka neumorno in meri četrť in pol ure; zato se pripeti, da se delo, ki bi bilo lahko opravljeno v pol ure, zavleče še za enkrat pol ure ali pa še dalj. Eno delo se toliko zavleče in še drugo in tretje, zvečer pa primanjka že kar več ur za potrebno delo. — Sedaj ima Stana uro; morda ji bo le žal izgubljenega časa in se bo zavedala, da tudi najbolj natančen dnevni red nič ne pomaga, ako ne varčujemo z minutami.

Takrat, ko v Rožnem domu niso imeli dekle, je morala Stana opravljati prav vsa hišna dela. Sprva ji je šlo delo pač precej počasi od rok. Stana se je pa tudi že kar preveč razvadila, da venomer gleda na uro. Ko je prvo soboto snažila kuhinjo, se je s tem zamudila skoraj vse popoldne. Drugo soboto je bilo že za četrť ure boljše in tako je šlo vsako soboto delo hitreje od rok. Sedaj je kuhinja v dobrih dveh urah tako lepa, kakor bi bila v začetku komaj v štirih urah. Ne veste, kako je Stana vesela in ponosna vselej, kadar doseže nov »rekord«. Nobeno darilce bi je ob sobotnih popoldnevih tako ne razveselilo kot dejstvo, da je tekom tedna postala bolj urna in ročna.

»Grem kakor ura«, pravi marsikatera gospodinja. Pa se ustavi pri vsaki sosedi, katera jo hoče poslušati in ji pripoveduje, da mora zdaj zakuriti, pa skuhati kosilo in otroke obleči pa tako naprej, sama vsakdanja gospodinjska opravila. Vsakdo ve, da mora gospodinja delati vse takšno, če tudi bi tega ne pravila.

Čas, tisti dragoceni čas, katerega vedno primanjkuje, pa hiti v večnost, da se nikdar več ne vrne.

Moje pripovedovanje bi vas morda privedlo tako daleč, da bi vas minulo vse spoštovanje do Stane. Morda si jo predstavljate, da dan za dnem nosi srebrno zapestnico in največ časa potratiti s tem, da gleda na uro. Ravno tako hudo pa tudi na. Zapestnica je shranjena v njeni sobici in ona jo nosi le tedaj, kadar gre z doma. V kuhinji, v družinski sobi in pri vsem vsakdanjem opravilu pa je zadovoljna kar s stensko uro. Z mnogimi primeri bi vam lahko dokazala, da je ne rabi le zato, da ve, koliko časa mora kuhati ali peči različne jedi. Stana hoče, da ji je ura tudi v veden opomin: »Čas je zlato.«

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Vsem, ki so mi tako lepo in pristrčno izrazile svoja božična in novoletna voščila, jih vračam najpristrčneje. Ti tako mnogi in zares iskreni izrazi naše skupnosti, istih stremljenj, bojov in zmag, so me nepopisno razveselili in ne morem si kaj, da ne bi priznala: baš to je bila pri mojih jaslicah najjasnejša točka. Saj veste vse, kako je tedaj, ko človek gleda nazaj na uspehe preteklega dela! Kako zelo ga veseli, če spozna, da ni delal zastonj, da je bilo to delo vsaj deloma koristno. In vse ste pisale, da nismo delale zastonj, da želite tudi še nadaljnega dela v naši skupnosti. Zato sem Vas vse po vrsti predstavila Jezuščku; Vas vse, ki Vam je v prvi vrsti na tem, da se dvigate vedno više v Njegovem nasledovanju in mu hočete nekatere prav od blizu slediti. Vas vse, ki Vam ta pot še ni znana, a jo želite spoznati in po njej hoditi. Vas vse, ki Vas je zemeljska ljubezen ranila, Vas boli in želite leka. Vas vse, ki Vas je zemeljska ljubezen varala, sem pritegnila prav blizu v svetlobo betlehemske zvezde, ki naj Vas vodi k pravi Ljubezni, ki ne zna varati. Vas vse, ki Vas hočete vsakdanje skrbi ukloniti, da pozabljate na »eno, ki je edino potrebno«, sem kar za vse leto pustila v svitu jaslic, da ne pozabite... Vas, ki Vas teže težki in čisto vsakdanji križi in težave, sem pokazala Jezuščku, naj Vam pomaga! Vas vse, ki Vas tare bolezen in pomanjkanje, še prav posebno izročila Njegovemu varstvu. In še in še... Pa se mi je ob koncu zahotelo, da prosim še zase, a sem si mislila, čemu pač, saj zame prosijo moja dekleta. In res ste mi tako lepo pisale, za kaj vse ste prosile zame; za to se Vam še prav

posebno zahvaljujem. Če se vse to uresniči, potem bom pač najsrečnejši človek tu in tam. — Za novo leto pa naj nam velja vsem: zvestoba za zvestobo!

Odgovori na pisma.

Najmanjša. Poglej, poglej, kam si prišla! Prav resnično me veseli, da se Ti obeta tako lepa bodočnost. Prav je, da se hočeš posvetiti tako lepemu poklicu; lep je bodisi v samostanu ali v življenju. Ne smeš pa pozabiti, da imaš odslej vsaj še pet let učenja pred seboj. Treba bo še mnogo temeljitega dela; pa vidim, da imaš prav resno voljo in gotovo prideš do cilja. Gotovo pa se moraš večkrat oglasiti, da ostaneva v stiku, saj »Vigred« gotovo dobivaš tudi na novi naslov. Želim Ti prav lepih uspehov in vztrajnosti pri Tvojem delu. Prav lep pozdrav!

Bela križarka. Seveda je odvisno popolnoma od Tvoje volje, če se hočeš ali nočeš poslužiti izrednega dovoljenja. Povedala sem Ti, ker si želela. Veš, včasih se zdi, da bo človek kako stvar laže prenesel, kakor jo pa v resnici more. — Prav je, da se boš prepričala, kako je; ker potem moraš pač storiti odločilni korak: ali — ali. Zato ne odlašaj, sicer bi prišlo do kakega prestopka in bi postala nemirna. Seveda mi moraš poročati o vsem. Brez skrbi; pisma so samo v mojih rokah.

Žalostna mladost. Res je žalostno, kar opisuješ iz svoje mladosti in svojega poznejšega življenja, vendar se v tako brezupnost ne smeš vdajati. To Ti prav nič ne pomaga, škoduje pa mnogo, ker se ne moreš vzdigniti iz te brezupnosti k boljšemu življenju. In prav ta neverjetnost, če je vse popravljeno ali ne, Te ovira pri vsem duhovnem delu. Glej, dogovoriva se danes tako-le: Preteklost bova prav lepo izročili božji dobrotljivosti in usmiljenju, ki je oboje brezmejno. Vsak dan sproti pa napraviva prav poseben sklep o tem: da se na preteklost ne bova več ozirali, pač pa sedanost in prav ta dan, oziroma to noč posebno skrbno čuvali nad to svojo napako, ki nama toliko nagaja. Prav na kratko razdaljo, ali vsaj dvakrat na dan bova za hipec pogledali v svojo vest, kakšen obračun nama pokaže v najinem prizadevanju. Bodo še padci, a vedno redkeji, če se bova resnično prizadevali; teh se ne bova bali, temveč bova z božjo pomočjo vedno iznova pričeli. Najin vsakdanji sklep bo: Hočem se priboriti do zmage za vsako ceno in naj velja, kar hoče! — Tako-le mislim! Ali hočeš, da pričneva? Boš videla, da bo šlo! In potem ne boš več žalostna in zapuščena. Novo življenje se bo odprlo pred Teboj vse lepo in veselo in ne boš mogla drugače, kakor da si vesela tudi Ti. Prični pa takoj in mi prihodnjič poročaj, kako Ti gre!

Vijolica D. Tvoje drobno pisemce me je prav razveselilo in tudi to, da Ti je moj navsvet dobrodošel. Seveda mi moraš pisati, ka-

ko se boš odločila. — Prav posebno pa me veseli, kar pišeš o duhovnih vajah, ki ste jih imele. Prav iskreno želim, da lepih govorov ne pozabiš. Premnogokrat v življenju Ti bodo misli iz njih v veliko oporo. Oglasi se zopet!

Sentvidčanka. Prav je, da si mi tako obširno pisala in potožila svoje križe. Prav sestriško čutim s Teboj, četudi Ti v resnici pomagati ne morem. Le še večkrat si tako o'ajšaj srce! Tvoje težave sem še prav imenoma priporočila sv. Družini. Veš, tako lepo se mi zdi, ko Te vidim v krogu Tvoje družinice. Mamica si, žena si, najlepše kar je Bog namenil ženski. Glej, četudi se vrste križi in težave vsak dan, četudi obiskuje bolezen Tebe in Tvoje, je Tvoje stališče vseeno tako lepo. Vero imaš, ono iz otroških let, krščanske navade vladajo v Tvoji družini, Marijina hči si slej ko prej. In nebeška Mati Te razume in Ti je vodnica in zvesta pomočnica. Prav imaš, da se ne oziraš toliko v preteklost! Tvoja naloga je v sedanosti, ko gradiš svojim otrokom prihodnost! Prav iskreno Ti želim kakor tudi vsem Tvojim trdnega zdravja, zlasti še, da moreš svojo malo Faničko kmalu prav zdravo objeti v domači hiši. Sporočaj mi pogosto, kako se imaš!

Francka M., B. p. C. Kakor vidiš, se je Tvoja želja uresnila in je naš kotiček še v »Vigredi«. Le kmalu mi kaj obširneje piši; saj iz Vaših krajev se nihče ne oglasi. Vse me bo zanimalo, kar mi boš poročala, le krajše ime si izberi, ker mi vedno prostora manjka! Pozdrav!

Wislava. Prav veliko si mi zopet napisala in sporočila. Glede tiste zadeve, ki sva jo že večkrat obravnavali, Ti zopet rečem, da jo lahko brez skrbi vzameš za končano. Če se pa še kaj primeri, pa si misli, da prihaja od skrajno nervoznega in razburjivega človeka, ki že ni več odgovoren za svoja dejanja. — Da oče dalje časa kot Ti ni občutil teh napadov, je pač umevno, ker z osebo ni bil toliko v stiku, ali vsaj v tako bližnjih stikih ne kot Ti. Da se je pa zase hitreje potegnil, je pa pač taka moška narava. Stricu si pa pač samo Ti potožila, oče pa ne in zato je bil on na Tvoji strani. To pa še ni nobena taka prednost, da bi morala zdaj strica rajši imeti kot očeta. Mislim tudi, da v resnici ni tako in se Tebi le zdi. Tudi je to že v človeku, da je rad hvaležen svojemu dobrotniku in mu želi izkazovati hvaležnost. Jaz v tem ne vidim nič napačnega do gotove meje. Kdaj se pa prekorači ta meja, boš pa gotovo sama najbolje čutila. — Le večkrat mi piši zdaj, ko imaš še čas!

Vijolica 9. Saj si menda to Ti. Imena sicer nisi nič navedla, pa se mi zdi, da si prava. Z resničnim imenom pa Te nočem izdati. Piši mi obširneje o svojem domu. Praviš, da je vedno pri starem in vedno huje. Potem je pa res Bog pomagaj! Vse bridko in težko v življenju ima prav gotovo izvršiti kako nalogo pri nas, ali v nas. Misli

tudi Ti na to, potem Tj ne bo tako težko in grenkoba bo kar sama od sebe izginila. Vsaka taka bridkost pa ima že to dobro, da nam odpira srce tudi za tuje gorje, ki ga, zatopljeni sami vase, tako težko spoznamo. — Oglasi se zopet!

Osamljenka. Praviš, da si pričakovala odgovora v januarski številki, a zaman. Oprosti, od tedaj, ko si mi poslala sliko in sporočilo preokret v Tvoji zadevi, nisem več prejela glasu od Tebe. Morebiti si nameravala pisati, pa nisi, vsaj jaz nisem ničesar prejela. — Kar hitro mi napiši pismo, da vem, kako Ti je! Iskrene pozdrave!

Deteljica. Bog Te živi zopet med nami! Pa kaj Te je vleklo zopet na jug? Ostaneš li trajno tam? Oglajaš se pogosteje in poročaj, kaj počenjata Slovenke! »Vigred« bo prav rada priobčila. Nekaj pač izvemo iz »Glasnika kat. c.« a ta ni vsem dostopen in bi druge čitateljice tudi rade kaj izvedele, kako se vam godi. Zato le kmalu pošlji poročilo in prav srčno pozdravi vse Vigrednice! Ali ste že blagoslovili dekliško zastavo? Bog živi!

Danila. Prav, da si izpremenila ime; meni je gotovo vseeno, saj se poznavam. Prav, da pišeš prav iz srca! Mnogo laže je potem pregledati ves položaj. Celoten opis osebe je zelo lep, prikupljiv in privlačen. Umevno, da Ti ugaja. Vse lastnosti so lepe in res vpoštovanja vredne, le zadnja me plaši. Nedoumno mi je, da more kdo, ki redno zahaja v cerkev, dati svoje ime in morebiti tudi svoje delo in prispevke društvu, ki je na proficerkvenem stajšcu in še več. Saj me razumeš. Ali eno. ali drugo, to razumem tudi jaz, a oboje hkrati, to je neznačajnost. In dokler si človek te neznačajnosti sam ni svest, toliko časa so vsi, še tako dobromisleči in dobrohotni vplivi od katerekoli strani, bodisi materine, bodisi sestrine, bodisi prijateljske in naposled tudi od nevestine strani ne. Seveda se v takem slučaju navadno vse poskusi, a končno vsi popustijo in klonejo. Največ, kar se more v tem slučaju storiti za harmonijo src in duš, je: mnogo, mnogo, moliti. To Ti bo tudi v tem času, ki si ga sama odločila za razmišljanje in končno odločitev, največ koristilo, ne nazadnje tudi za to, da poskusiš z vplivom od svoje strani. Morebiti se Ti posreči? Zelim Ti to iz vsega srca in Te prav srčno pozdravljam.

Hrepenenje. Ubogi moj otroček, kako žalostno mi opisuješ svoje življenje! Verjemi mi, rada, iz srca rada bi Ti pomagala, ko bi bilo mogoče. Nisi srečna, niti za trenutek ne? Tudi jaz nisem bila v Tvojih letih, niti pozneje, niti danes nisem, če hočem tisto srečo, ki je dostopna samo mojim čutom. Toda, dete moje, merilo za našo srečo niso naši trenutni občutki, ne tisto hipno, mimogredoče ugodje, ki si ga želi naša čutnost. Srečo, pravo srečo si moramo ustvariti sami globoko v svoji notranjosti. Ni to lahko delo, boji so to in borbe, ki prav za prav že tvorijo del naše sreče. Saj vemo, kar nas nič ne

stane, to tudi nič vredno ni. O, to naše vedno nezadovoljno srce in naše nikoli zadovoljive želje! Vse te nikoli zadovoljive prebivalce naše notranjosti moramo prav krepko držati v roki in vso množino naših čustev obvladati in jih usmeriti v svojo lastno časno in večno korist. Že v zgodnji mladosti moramo pričeti delo naše življenjske sreče, postaviti voljo za srčnega vladarja ter se tako vzgajati za pravilno življenjsko ravnovesje. — Premisli do prihodnjic te-le življenjske resnice ter mi sporoči, kaj misliš Ti o njih! — Ali ste ustanovili orliški krožek? — Ali bi imela pritiiko, poleg svojega dela se naučiti pletenja na stroj? Pravijo, da si je s tem pomagalo že mnogo deklet in žen. — Piši kmalu zopet!

Solčni žarek. Saj sem vedela: za božič mi prisije, če ne prej. In sem čakala in Te res pričakala! Je že pač tako, da si za večje praznike želimo več poezije. In ko v tej poeziji potem še malo pomodrujemo, potem se razumemo tudi zdaleč in četudi se ne vidim od razdobja do razdobja. Potem, po tako dolgi odsotnosti si pogledamo iz oči v oči in vidimo, kam prav za prav vodi naša pot. Ali navzgor — ali navzdol? Veselim se s Teboj, ker vidim, da se vzpenja stezica Tvojega življenja navzgor. Vztrajaj na nji, da Te prihodnji božič pozdravim ob novem napredku! Jezuščku sem vse povedala o Tebi. Prosila sem ga njegove hladilne in krepčilne rose, ki si je želiš. Gotovo Ti jo je dal v obilici. A ne zahtevaj preveč; saj veš, da Ti jo Vsemodri hrani za potrebnejše čase. — Moj otroček, toplo in svetlo in lepo je bilo pri jaslicah; prav si povedal. In Jezušček se je prav res nasmehnil, ko sem Mu pravila o Tebi, češ, saj to že vem, povedal mi je tvoj Solčni žarek in še več vem... Potem sem še samo molčala. Na svidenje, Solčni žarek! Ali res še e ob prihodnjih jaslicah?

Otožno srce. Veš, draga, po meni ni nihče izvedel Tvojega imena, ker jaz o tem prav z nikomer ne govorim. Če Ti je na tem, da Te nihče ne spozna, moraš pač tudi sama znati molčati. — Prav, da se učiš gospodinjstva kar doma, saj se pri mami največ naučiš, posebno varčevanja. Ko pride prilika, se boš že tudi druge kaj priučila. Glede drugih Tvojih tožb pa to-le: Vsako življenje je bojevanje in ne smemo se prestrašiti, če opazimo na sebi marsikatero napako. Takoj, ko jo opazimo in spoznamo, v boj proti njej! Toliko časa, dokler volja prav pošteno hoče le dobro in tudi res le pravo išče, je še vse dobro. Le nič bati! Bolj oprezna pa moraš biti v občevanju z ljudmi, katerim se zaradi svojega dela ne moreš izogniti. Tu je res mnogo nevarnosti zate; zato si pa išči zaветja in pomoči v pogostem prejetanju svetih zakramentov, saj nisi preveč oddaljena od kraja, kjer imaš priliko za to. O vseh zadevah pa tudi meni večkrat piši, da skupno pregledava nevarnosti, ki Ti prete in se veseliva radi onih, ki si jih srečno prestala. Bog s Teboj!

KAKO JE DRUGOD

Žensko socialno delo »Zdravstvene armade« na Norveškem se vrši v 25 samaritanskih postajah, v 10 jaslicah za dojenčke, v 15 otroških domovih, v 1 dnevnem zavetišču, v 8 domovih za starčke, v 4 domovih za matere, v 1 ženskem hospicju, v 2 ženskih domovih, v 4 počitniških kolonijah za slabotne otroke in 1 industrijskem domu za delavke. Svojo pomoč je nudilo to društvo v preteklem letu 16 tisoč družinam in okoli 40 tisoč osebam.

Avstrijska ženska zveza je za letošnji zimo stavila na svoj program karitativnega dela v prvi vrsti oskrbo starih ljudi. Vsak teden zbira v topli društevni sobi svojega kraja starčke in starice, jim priredi prijetni zabavni večer z godbo in petjem ter prisrčno in domačo pogostitev. Poročila pravijo, da se ti stari ljudje, ki so pogosto pozabljeni od vsega sveta, prav dobro počutijo, ko pridejo skupaj in jim ta dobrosrčna pozornost od strani tega ženskega društva prav dobro dene. Tudi način božičnih prireditev je društvo letošnji božič izpremenilo. Namesto skupnih božičnic, ki so jih včlanjena društva prirejela za siromake, so letos članice šle po hišah k revežem z darovi in so vsakemu posamezniku pripravile božično veselje, ki si ga je sam želel. Pravijo, da je ta način božičnic še prav posebno uspel.

Ženska v povojnem času. Znani nemški zdravnik za ženske bolezni dr. Sellheim je na svojih pacientkah doznal, da ženske, ki so bile med vojsko že odrasle, v velikem številu bolehalo za srčno hibo. Priporoča izbrane telesne vaje.

Dunajska dekliska zveza odgovarja vsem željam svojih članic s tem, da ustanovlja in odvarja razne tečaje pod devizo »Učenje za življenje.« Od novembra dalje se vrše šest-tedenski do dvamesečni tečaj (4–6 krat na teden) za: govornice, vežbanje v raznih godalih, popravljanje in moderniziranje obleke in telovadbo (1 krat na teden). V svrhu izobrazbe v gospodinjstvu in domačnosti izdaja ta organizacija tudi razne časopise n. pr. »Moj dom je moj svet«, »Moje leto« i. dr.

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Sladkor. Marsikdo misli, da je uživanje sladkorja in jedil, oslajenih s sladkorjem, zgolj zapravljivost. To mnenje je pa popolnoma napačno. Sladkor prištevamo med važna hranila, ker ima obilno redilnih snovi. Mnogim jedilom zboljšamo s sladkorjem okus in z njim tudi olajšamo prebavo. Današnja kuhinja (priprava jedil) se nam zdi brez sladkorja skoro nemogoča.

Sladkorja je več vrst: trsni sladkor, grozdni ali škrobni sladkor, sadni in mlečni sladkor. Kadar govorimo o sladkorju sploh, imamo v mislih navadni trsni sladkor.

Trsni sladkor je bil že v prastarih časih znan v tropičnih krajih, posebno v Vzhodni Indiji, Perziji in na Kitajskem. Proizvaja se iz sladkornega trsa, po katerem ima tudi svoje ime. V strženu sladkornega trsa se nahaja do 20 odstotkov čistega sladkorja.

V Evropo so zanesli sladkor šele za časa križarskih vojsk. V južnih deželah Evrope, posebno v Španiji so začeli gojiti sladkorni trs, pozneje pa so uvažali iz kolonij sirovi sladkor, ki so ga čistili v tako zvanih rafinerijah. Ko pa je Napoleon I. začetkom 19. stoletja dovoz tega kolonijalnega sladkorja preprečil, začeli so proizvajati sladkor iz sladkorne pese. Danes uporabljajo sladkor iz trsa v Evropi večinoma le še Angleži, ki ga uvažajo iz svojih kolonij, pri nas pa se izdeluje sladkor izključno iz sladkorne pese, ki ima do 20 odstotkov in tudi čez čistega sladkorja. Ta sladkor je po svoji kemični sestavi popolnoma enak onemu iz sladkornega trsa. Ista vrsta sladkorja se nahaja tudi v mnogih drugih rastlinah, posebno v javorju, brezi, palmah in koruznih steblih. Sirov (neprečiščen sladkor) je rjavorumene barve. Čist sladkor, ki mu je primešano nekoliko ultramarina, pa je belobleščeče barve, in prihaja v promet v raznih oblikah: v velikih stožcih, kokah, majhnih kristalih in kot prah. Tako zvani kandis-sladkor ima obliko večjih kristalov, ki so nanizani na niti.

Nekatere gospodinjke mislijo, da je sladkor v stožcu najizdatnejši na konici, ker je ta del najbolj čvrst in se najbolj nerad topi. To mnenje je pa popolnoma napačno in je ravno nasprotno res.

Zmlet sladkor kot prah je šestokrat pomešan z moko ali celo škodljivimi primesmi, zato je bolje, da kupuje gospodinja sladkor v kosih in ga sama zmelje ali stolče.

Grozdni sladkor se nahaja v soku grozdja, sliv, smokev in nekaterih drugih sadežev ter ni tako sladak kakor navadni trsni sladkor. Na veliko se proizvaja iz krompirjevega, koruznega in riževega škroba, zato se imenuje tudi škrobni sladkor. Rabi se največ za proizvajanje špirita in raznih bonbonov.

Sadni sladkor se nahaja poleg grozdnega v sadju, mnogo ga je n. pr. v zrelih hruškah. Ta sladkor je slajši od navadnega trsnega sladkorja.

Mlečni sladkor se nahaja v mleku se-salcev.

Sladni sladkor ali maltoza se dobiva iz slada (malca), t. j. kaljenega ječmena, in se uporablja za proizvajanje piva ter tako zvanega sladovega ekstrata.

V zadnjem času se je pri nas, posebno na kmetih, zelo razpasla uporaba saharina, ki je pa le umetno sladilo ter s sladkorjem ni v nobeni zvezi in ga tudi nadomesti ne more. Proizvaja se potom destilacije premogovega katrana, je mnogo slajši od sladkorja, toda

nima nikake hranilne vrednosti, ampak je celo škodljiv, ker ga želodec ne prebavi. Saharin naj torej uživajo le diabetiki, t.j. oni, ki bolehalo na sladkosečnosti (sladkorni bolezn) in radi tega sladkorja uživati ne smejo.

Jedilni listi.

I. Kostna juha z jetrnimi cmoki, goveji zrezek, pražen krompir in zeljna solata.

II. Gobova juha, pljučni cmoki, kislja repa in špehovka.

III. Piré juha, zdrobovi cmoki, vinska omaka in flancati.

Kostna juha. Pol kilograma govejih kosti sesekaj in jih kuhaj v 2 litrih vode dve uri. Prideni korenja in peteršilja ter osoli. Nato juho precedi in zakuhaj v njej jetrne cmoke.

Jetrni cmoki. 10 dkg telečjih ali govejih jeter prav drobno sesekljaj. Prideni eno zrezano in z mlekom poškrplo žemljo ali kruhove drobtine, žlico presnega masla, zrezane zelenega peteršilja, majarona, par žlic moke ter vse skupaj dobro zmešaj. Iz tega napravi kot oreh velike cmoke in jih zakuhaj v precejeni kostni juhi.

Gobova juha. Pest suhih gob popari in kuhaj v neosoljeni vodi. Kuhane ožmi in drobno sesekljaj. Posebej deni v kozico 2 žlici masti, 1 žlico drobno zrezane čebule in peteršilja, cimeta, eno žlico moke in napravi blede prežganje. Nato prežganje zalij, dodaj 4 olupljene in na kocke zrezane krompirje, sesekljane gobe, osoli in pusti še pol ure vreti. Preden juho odstraniš, jo okisaj.

Piré juha. Skuhaj v slani vodi 8 olupljenih krompirjev. V kozico pa deni 2 žlici masti, 1 žlico moke, drobno zrezane čebule in peteršilja ter napravi prežganje; zalij ga s krompirjevo vodo in dobro razmešaj. Krompir prav dobro zmeščaj in zmešaj s prežganjem. Prideni še par žlic kisle smetane, malo popra ter pusti, da prevre. Preden daš juho na mizo, dodaj na kocke zrezan opečen kruh.

Goveji zrezek. Pol kilograma govedine razreži, potolči in prav drobno sesekljaj. Dodaš lahko tudi ostanke pečenke ali kuhane govejega mesa. Prideni malo drobno zrezane čebule, česna, peteršilja, 2 žlici namočenega ter ožetega kruha in soli. Vse to z roko dobro pregni ter napravi okrogle zrezke. Potresi jih z moko in speci v razbeljeni masti. Pečene polij z juho in daj s praženim krompirjem na mizo.

Zdrobovi cmoki. V 1 liter vrelega mleka vmešaj $\frac{1}{4}$ kg koruznega zdroba. Ko se zagosti, ga odstavi, da se shladi. Nato primešaj 3 kuhane krompirje, eno raztepeno jajce, košček presnega masla in 2—4 žlice moke; napravi kot jajce velike cmoke ter jih kuhaj v slani vodi. Kuhane zabeli z ocvrtimi drobtinami.

Pljučni cmoki. 30 dkg prašičevih ali telečjih pljuč skuhaj v slani vodi. Ohlajene prav drobno sesekljaj, dodaj 3 kuhane in skozi sito pretlačene krompirje, dve pesti v mleku namočenih ter ožetih kruhovih drobtin, 2

žlici presnega masla in eno raztepeno jajce. Vse skupaj dobro premešaj ter napravi bolj majhne cmoke. Kuhaj jih v slani vodi 10 minut. Preden jih daš na mizo, jih zabeli z na masti zarumenelo čebulo.

Vinska omaka. Deni v kozico 2 žlici masti, 2 žlici moke in mešaj, da zarumeni. Potem zalij z vinom, prideni par koščkov sladkorja, malo limonove lupine, skorjico cimeta in soli ter pusti še par minut vreti pokrito.

Špehovka. V skledo deni $\frac{3}{4}$ kg moke, vlij vanjo 3 dkg v mleku vzhajane kvasu, 4 žlice presnega masla, v $\frac{1}{4}$ litra mleka 2 žlici žvrkljanega sladkorja in kavino žlico soli. Vse skupaj rahlo premešaj, napravi mehko testo ter ga postavi na toplo. Ko vzhaja, ga razvaljaj prav tenko, potresi s toplimi ocvrtimi zelenim peteršiljem, tesno zvij, deni v pomazan model ter postavi na toplo, da vzhaja in potem speci. Špehovko daj kolikor mogoče vročo na mizo.

Pusini krofi. Deni v lonček 6 žlic mlačnega mleka, žlico sladkorja in 3 dkg kvasu. V toplo skledo pa pripravi $\frac{3}{4}$ kg suhe presejane moke, naredi v sredo jamo, vlij vanjo kvas, primešaj malo moke ter pusti da vzhaja. Posebej žvrkljaj 3 rumenjake, 6 žlic presnega masla ali goste kisle smetane, žlico sladkorja in $\frac{1}{4}$ l mlačnega mleka. Vlij to h kvasu; dodaj še kavino žlico soli, napravi prav mehko testo, ga pokrij ter pusti da vzhaja. Drobno vzhajano testo rahlo razvaljaj za pol prsta debelo in izreži iz njega z obodcem krofe. Na sredo krofov deni malo marmelade in položi nanj drugi krof. Okrog pritisni rahlo s prsti, da se sprimeta. Nato jih izreži še z manjšim obodcem ter jih polagaj na prtič potresen z moko. Postavi jih na toplo, da vzhajajo. Medtem deni v kozico masti, ko je razbeljena, jo odstavi, da se nekoliko ohladi, nato deni vanjo vzhajane krofe tako da je zgornja stran krofa najprej v masti. Ko so spodaj bledorumeni, jih obrni. Ko še na tej strani zarumene, jih poberi ven z žičasto zajemalko in deni tako, da jim mast odteče.

Flancati. Deni na desko $\frac{3}{4}$ kg moke, osoli in vmešaj vanjo 3 raztepene rumenjake, žlico sladkorja in 6 žlic presnega masla ali goste smetane. Naredi mehko testo, ga razvaljaj za nožev hrbet debelo in razreži na par centimetrov široke pa za ned dolge krpice. V razbeljeni masti jih bledorumen ocvrti ter nato potresi s sladkorjem.

Zdravstvo.

Anica Justin.

HIGIJENA KUHINJE.

Naš je ta prostorček v hiši — naše neomejeno kraljestvo. Od nje pa so odvisni vsi člani družine. Odtod izvira moč in velik del zdravja — zato moramo ravno kuhinji posvečati mnogo pozornosti.

Naj bo velika ali majhna, snažna bodi do skrajnosti.

Bila sem nekoč v kmetski kuhinji — neke v izgubljeni vasici, kamor kultura še ni našla pota. Dolgo je temu in vendar je še vsa taka pred menoj, kot sem jo videla. Zvečer je bilo in z lučjo smo stopili v teman prostor. Slab vzduh mi je udaril nasproti in po stenah je kar zamigljalo. Vse polno malih, črnih senc je izginjalo za robove in lonce in železne okove pri štedilniku. Kar streslo me je. Ščurki, sami ščurki! Muh pa je bilo po stropu in povsod, da je kar brenčalo. Tla so bila umazana. Stene in štedilnik pa kar pokriti z malimi pičicami. In po kotih! Tam smeti od drv, tam lonci z ostanke, umazani škafi in po stolih in po mizi vse polno umazane posode. In umazane čunje povsod. Tako nesrečno sem se počutila med vsem tem. In ko je gospodinja prinesla na mizo lepo dišečo gnjat, se je v želodcu vzdignil odpor celo proti njej.

Taka ne sme biti naša kuhinja. Bila bi v sramoto pridni slovenski gospodinjji.

Prišla sem pa nekoč k slovenski Korošici — mamici moje učenke. Imela je še staro kuhinjo z odprtim ognjiščem. Stene so bile sicer malo črne od dima, toda kakšna snaga je gospodarila tu drugače. Lonci so bili lepo pomiti in poveznjeni po policah in skodelice in kozarci so se kar bliščali skozi steklo v omari. Nikjer nobenih čunjev, le na vratih so visele brisače za roke in posodo. Kako prijazen vtis, navzlic črnim stenam! Človeku se zdi, kot bi se mu vse smehljalo — od čiste rožnate skodelice na do snažne skrbne gospodinje. In kako nam gre v slast hrana iz take kuhinje! Mrčesa ni, še muha je redka, ker ni jedil na okoli, da bi se pasla po njih.

Zakaj pa se muh tako bojimo? Povsod lezejo, vse odpadke obredejo in koliko bacilov prenašajo s seboj! Pa se nam usedejo na kruh — na posodo, povsod in pustijo tam nekaj takih škodljivcev, ki pridejo na ta način do nas in v nas in povzročijo bolezni.

V kuhinji naj v poletnem času vedno visi muholovka. ki jo kupiš v trgovini, ali pa narediš sama, če namažeš na papir zmes iz 5 dkg medu, 15 dkg ricinovega olja in 30 dkg kalofonije. Silno neprikladni in naravnost nehigijenični pa so za kuhinjo razni strupi, ki se dajo v kako posodico z sladkorno vodo in muhe potem omotene kar padajo vsepovsod. Med kuho jih lahko dobimo kar v loncu — med jedila. Muh tudi ne bo nikdar toliko, če vsa jedila pridno pokrivamo in če umazane posode ne stojijo okoli.

Tudi ščurke moramo preganjati iz prav istega razloga, kot muhe. Tudi ti so prenašalci raznih bolezni. Če so se vselili, je treba res vztrajnosti, da se iztrebijo. Popustiti ne smemo, dokler nismo uničili vseh, prav do zadnjega.

Kako jih uničujemo? Najnavadnejše in najcenejše sredstvo je vrela voda. Vlivamo jo v špranje, kjer so ščurki. Samo čisto do vseh včasih težko pridemo — če špranje segajo globoko v zid — zato sežemo po drugem prav dobrem sredstvu: »Schweinfurter-

grün«, »schweinfurtsko zelenilo« bi se reklo po naše, v kemiji pa: acidum acetico arsenicosum. Zmeša se med kuhan krompir in se položi tja, kjer je največ ščurkov. Dobro se uničujejo tudi s fosfornim oljem, ki se potrese z sladkorno sipo, znan je tudi strihnin. Schweinfurtsko zelenilo in strihnin se dobata v lekarni in le proti zdravniškemu receptu, ker sta strupa. Paziti je treba, da ne pridejo otrokom v roke. Je še dosti drugih sredstev — zato mislim, če se gospodinja zares zavzame in z vso vztrajnostjo in pridnostjo gre na delo, sigurno pride do cilja — do čiste kuhinje. Saj sem sama videla in doživela tak slučaj. Toliko ščurkov je bilo v neki hiši, da, ko sem slučajno prišla nekoč zvečer notri — nisem videla kazalcev na uri — vse je bilo črno. Pa so prevzele tisto kuhinjo skrbne in požrtvovalne osebe in so res v kratkem času odpravile vse, kar je motilo red in snago.

Ogledale smo si kuhinjo tako na splošno. Sedaj pa se pomenimo še o podrobnosti. Kako pomivamo — to naj bo najprej.

Po vsakem jedilu naj se pomije takoj. Naj ne čaka posoda od enega obeda do drugega. Nekatere gospodinje sicer trdijo, da to ne gre, da vzame preveč časa. Po mojem mnenju to ne drži, ker pa ne poznam razmer posamezne, ne bom nasprotovala — pač pa bi bilo nujno, da v takem slučaju naložimo vso posodo v veliko skledo, nalijemo nanjo vode in pokrijemo s prtičem. Na ta način zabranimo pristop muham. Še bolje pa so sedanje moderne kuhinjske mize. Gotovo ste bile letos kaj na velesejmu. Bile so razstavljene v paviljonu mizarjev g. Ermana in Arharja iz Št. Vida nad Ljubljano. Silno praktične so in vsaka gospodinja bi jo bila lahko vesela. Je kot navadna miza. Namesto predalov ima pa dve skledi, ki se izvlečeta. Za oporo imata dve nogi na kolescih. Tako da ima ta miza prav za prav 6 nog. Če je zaprta, tedaj se ti dve opori na kolescih pritisneta k prvima dvema in vidimo le štiri. Čisto pri tleh sta pa še dva predala, tako, da se lahko silno veliko spravi vanjo. — Skledi sta iz pločevine (pleha) in se prav lepo osnažita.

Ko pomivamo, vlijemo v prvo posodo prav vroče vode in pridenemo še malo sode, da se mastne stvari rajše razpustijo. V tej skledi pomivamo. V drugo pa damo mlačne vode, v njej oplakujemo že pomito in zlagamo v skledo na mizi. Pri pomivanju moramo paziti zlasti na to, da imamo čiste roke. Preden gremo k pomivanju jih moramo pošteno z milom umiti. Pomivačka, to je čunja, s katero pomivamo, naj bo snažna. Nekoč sem zalotila deklico, ko je ravno hotela z njo pobrisati tla, kamor je nekaj zlila. Ustrašila sem se in jo kar strogo prijela. Revica ni vedela, da s čevlji prinesemo v kuhinjo s ceste in vrta, kamor spravljamo gnojnico in razne odpadke, polno kali bolezni in s tisto čunjo pridejo naravnost na krožnik, vilice in žlice in tako do nas. Zato je zelo pametno, da se vedno položi najprej v skledo čunja pomi-

vačka in potem vlijemo nanjo kropa. Vrela voda pomori skoro vse bacile v petih minutah. Potem pa prilijemo toliko mrzle vode, da morejo zdržati roke vročino. Snažna bodi tudi brisača za izbrisavanje posode.

Včasih prav s težavo dosežem pri dekle-
tih, da to vse upoštevajo. Ko bi vedele, ko-
liko nepriklj prihranijo s tem sebi in svojim
— pa bi se ravnale vse po tem navodilu.

O kuhinji bomo nadaljevale še prihodnjič.

Odgovor na vprašanje.

Odgovarja dr. M. J.

A. R. Debelost je včasih v rodu, prirojena
dispozicija in bazira na motenju in nesoraz-
mernosti izločanja notranjih žlez z notra-
njim izločanjem. Nenavadna debelost je
gotovo patološka, to je nenormalna in se
mora vplivati na njo s tem, da se skuša ure-
diti sekrecija žlez z raznimi zdravili. Tu se
pa moramo obrniti do zdravnika specialista
(za prenavljanje). Debelost pa je lahko tudi
pridobljena, če se premao pregivamo in ima-
mo preveč enostransko hrano. Ta pri flegma-
tični naravi povzročuje lenobno razpolože-
nje in z njim čezmerno odebejenje. Na to
lahko vplivamo s tem, da se več gibljemo in
zauživamo manj ogljikovih vodonov (sladkor,
kruh, krompir) in več zelenjave.

Kar se pa tistega »fižola« tiče je največ-
krat le reklama, da zasluži prodajalec, kupec
pa ima od njega — olajšan žep.

Rožanka:

Kaj mora dekle vedeti o oliki.

III.

Glede zadržanja napram bližnjemu
je treba pomniti:

Vsak človek je naš bližnji.

»Ljubi svojega bližnjega kakor samo
sebe.«

Ker pa je Bog v svoji modrosti ustvaril
predstojnike in podrejene, visoke in nizke,
revne in bogate, mora tudi človek delati raz-
loček.

1. Ker so starši za Bogom naši naj-
večji dobrotniki, jim moramo skazovati tudi
največ dostojnosti in vljudnosti.

Casti in spoštuj svoje starše!

Bodi jim hvaležna! Ko vstaneš in greš
spat, jih vedno prijazno pozdravi! Ubogaj
brez ugovora, brezpogojno in veselo njihova
povelja in naredbe!

Ne pozabi nikoli in če si še tako stara,
vdanosti napram staršem. Rada poslušaj ni-
hov svet! Če imajo napake, jih opravičuj in
imej ž njimi potrpljenje!

Nekoč se je vozila po mestu v tramvaju
slavna igralka. Zraven nje je sedela njena
mati, ki jo je prišla za nekaj dni obiskat.
Mati pa bržkone ni imela dobre vzgoje in je
bila vrhutega še strašno nervozna. Vzbujała

je splošno pozornost vseh sopotnikov s svo-
jim glasnim in nepotrpežljivim govorjenjem
in z nejevoljnim opominjanjem odrasle hčere.
Namesto da bi hčerka, kot se žal tudi večkrat
zgodí, začela ravno tako razburjeno in jezno
odgovarjati, namesto, da bi materi rekla:
»Bodite že vendar tiho!« se je obnašala
ves čas tako lepo, da je občinstvu ugajala ve-
liko bolj, kot kadar je najbolje igrala svojo
vlogo. Bila je posebljena ljubeznivost in
spoštljivost, na vsako nejevoljno in zadirčno
vprašanje je odgovorila prijazno in mirno.
Neprestano je pomirjevala mater, brez naj-
manjše osornosti ali nejevolje bodisi v glasu,
bodisi v duši.

To predstavo so gledali sovozeči se celih
10 minut. In ko sta izstopili, je pač vsakdo
imel ta občutek, da bi bilo treba hčeri pri-
nesti venec in jo trikrat poklicati zopet na
oder. Pa to bi seveda užalilo mater, in tram-
vaj bi tudi ne čakal tako dolgo.

Marljivo tudi moli za svoje starše, tudi
če so ti že davno umrli.

2. Casti in spoštuj duhovnike kot na-
mestnike božje! Pozdravi jih skromno, pri-
jazno, vsaki čas. Ne govori nikdar nedo-
stojno ali hudobno o njih in tudi ne trpi no-
benega posmeha v svoji navzočnosti! Če
srečaš duhovnika, ko nese Najsvetejše, po-
klekni!

3. O zadržanju nasproti učiteljem in
drugim predstojnikom pomni:

Za starši so učitelji naši največji dobrot-
niki. Tudi njim smo dolžni ljubezen in spo-
štovanje. Olajšaj svojim učiteljem s prijaz-
nim, spoštljivim obnašanjem nasproti njim
veliko odgovornost njihove službe.

Bodi jim pokorna in hvaležna. Nasproti
njihovim opominom ne bodi lahkomišljena in
neobčutna, tudi ne trmasta, svojeglavna in
kljubovalna.

Ne govori nikdar vpricho drugih o na-
pakah in nepopolnostih svojih predstojnikov,
tudi ne o resničnih napakah. Sloh ne govori
o bližnjih v njihovi odstonosti!

4. Nasproti enako stoječim se ob-
našaj, kakor sledi:

Bodi v občevanju ž njimi pristrčna, od-
krita in brez zadrege! Spoštuj jih, a ne bodi
ž njimi prezaupna. Dovolí si samo šale, če
si jih poprej premislila. Ne dovolí si, da bi
svojega bližnjega spravila v jezo, da bi se
iz njega norčevala, ali ga celo žalila!

Bodi pripravljena na pomoč; postrežljiva
in pohlevna, potem boš vedno z drugimi ži-
veła v miru in drugi te bodo ljubili in te ce-
nili. Bodi nasproti vsem vljudna in dostojna!

5. Nasproti starejšim osebam se
obnašaj vedno pohlevno, ponižno in dostojno!
Ne zaničuj nikogar, ker je star, kajti tudi mi
bomo enkrat stari. Ne posmehuj se nikdar
stariim ljudem! V občevanju ž njimi se ne sili
v ospredje. Za mladega človeka je duh ugo-
varjanja slabo znamenje za njegov značaj.

6. Tudi nasproti r e v e ž e m bodi vljudna!
Vedi se nasproti njim spoštljivo in prijazno
jih pozdravi. Kakšen je človek, pokaže po-

sebeno v tem, kako se obnaša nasproti slabotnim in onim, ki se ne morejo braniti. Tu se pokaže, če je njegova olika resnično njegova srčna last ali pa samo zunanja politura, da si ne pokvari svojega stališča nasproti močnejšemu. Ravno zadržanje nasproti revnim, slabotnim, podrejenim pokaže, ali naša olika izvira res iz notranjega prepričanja ali pa samo iz strahu in dobrikanja.

Izkazuj revežem in siromakom dobro, kolikor moreš!

7. Proti tujcem bodi tvoje zadržanje prijazno!

8. Proti ljudem različnih nravi:

Nasproti gospodovalnim: Umakni se jim!

Nasproti ničemernim: Ne ponižuj se nikoli pred njimi, ne laskaj se jim!

Nasproti občutljivim in nervoznim: Izkazuj jim rajši preveč pozornosti nego premalo, kajti zelo občutljivi ljudje postanejo tudi zelo lahko razburjeni in razžaljivi.

Nasproti trmastim in izejavim: Odnehaj ali pa nastopi z vso oblastjo!

Nasproti lažnivcem: Nastopi odločno proti njim!

Nasproti lenuhom in prilizovalcem: Ne občuj ž njimi!

Nasproti slabotnim a dobrosrčnim: Pomagaj jim!

Nasproti zlobnim: Umakni se, tudi če se ti bližajo na najprikupnejši način, ali pa jim stopi odločno nasproti, pa če bi bilo treba tudi dejansko nastopiti.

(Dalje.)

ORGANIZACIJA

Dr. V. K.

Prolog z epilogom.

Prolog bom zapisal iz pogovora, ki sem ga ondan ujel na cesti. Ljudje imajo često to grdo navado, da preglasno govorijo, da še drugi slišijo njihove prevažne novosti in novice. Včasih ravnajo tako nalašč, v nekem postavljanju ali samozavestnem bahanju; drugič tudi nehote.

Srečal sem na izprehodu moža z ženo in otrokom in neka gospodična je bila z njimi. Nič hudega, nobena posebnost; niso me zanimali. Ko pa sem tako mimogrede iz pogovora zaznal, da so gostilne (na vsaki cesti jih je polno) tema njih govorjenja, so postali zame predmet pozornosti kakor solnce ob mrazu. Ali so abstinentje? Lepo, če so. Bog jih živi! Hudo sem se uštel.

Rekla je namreč žena (Evin zapodoba ne predpoda) gospodični, da njen mož ne mara za gostilne. Ljubše mu je doma. Da bi bili vsi taki, se je vroče izvilo meni! Žena pa dalje, da ga nikoli ne more spraviti tja. Tako, se je mrzlo utrgalo: v gostilno ga sili.

Dosti mi je bilo. Težko so vstajale besede, da bi padle, pa nisem smel. Take besede od strani žene in matere so me zabolele v srce, ker sem videl in skusil preveč gorja, da ne bi postal grenak pri tem.

Pa rajši vam napišem epilogo. Bo mogoče več zaleglo.

Vsaka žena, ki sili moža v gostilno, je kakor vešča, ki leta okoli svetiljke. Ali ji je neznano morje gorja, ki pritiska tolike tisoče žena pijancev? Da, človek je čudna zver. Druge, nesrečnice odvrtačo može od gostilen, prosijo, rote, molijo; ona pa pojdi! In še zameri, češ, da ji ne privošči kozarec vina. Ali ti tudi? Za kratko ugodje (?), seveda jako dvomljivo, riskira nevarnost, da se eventualno njen mož privadi alkoholu. In potem? Toliko naprej seveda ne misli!

No, in otrok, često več otrok, je tudi ž njima. Mora tudi dobiti vina, ko tako gleda (in zobke dobiva, če je majhen). In da ne bo jokal, ker je razvajen od sile, če ne dobi, kakor želi. In se vsi nasrkajo krepke pijače po prizadevanju, neumornem prizadevanju dobre žene in skrbne matere. Ve dobro veste, da to ni izmišljeno, niti redko. Kako težke zglede bi vam lahko naštel!

Ali ne? Dekleta, žene, matere! Ali ste tudi ve, kakor ona v prologu? Ne igrajte se z alkoholom! Je strašen ogenj, ki je že uničil mnoge hiše.

Bodite trezne! Če ne bo abstinentka mati, žena, kdo naj pa bo? Premislite dobro in odločile se boste za abstinent-ske vrste.

Sestre sestram.

Logaška srenja: 17. oktobra 1926 je bila ustanovljena srenja pri nas. V oskrbo smo dobile 4 krožke. Priklopil se nam je še krožek Cirknica. Srenja je šela tedaj 5 krožkov. Kmalu pa je bil ustanovljen še krožek Planina in ž njim nov, močan člen verige naše

organizacije. 4. septembra je priredila srenja skupno z orlovsko srenjo srenjsko prireditev na tleh novovzraslega orlovskega delovanja.

V ponos nam je ta dan, ki živo priča, da je orlovstvo tista sila, ki hoče dela, ki zmore žrtvovanja. Neizbrisen, živ pomnik bo v knjigi srenjske zgodovine.

Danes, ko se oziramo na preteklo dobo prvega leta obstoja naše srenje, se spominjamo vseh težav, vseh ovir, preko katerih smo prešle — se pa s ponosom oziramo tudi na uspeh, ki smo ga dosegle. In ta zavest nam je v spodbudo: še naprej — kvišku — do orliških idealov! — Bog živi!

Radeče pri Zidanem mostu. Vsem sestram, ki se zanimajo za gospodinjsko delo, sporočamo, da smo 18. decembra prejš. leta končale že drugi gospodinjski tečaj. Ta dan smo z razstavo kuharskih izdelkov in ročnih del pokazale, kaj smo se tekom 10 tednov naučile. Poleg kuhanja in šivanja pa so bila na dnevnem redu gospodinjskega tečaja koristna predavanja iz vseh panog gospodinjskega dela. Kaj smo se pa v teh predavanjih naučile, se pač ne da pokazati na razstavi; to se bo šele videlo pri našem gospodinjstvu. Zelo hvaležne smo naši matici Slovenski orliški zvezi, ki ima v svojem vzgojnem programu tudi gospodinjsko izobrazbo deklet in žen. Naša zahvala pa velja tudi vsem krajevnim činiteljem, ki so nam pripomogli do te izobrazbe. Požrtvovalna in nesebična gđ. Marica Krištofova pa nam ostane za vedno v hvaležnem spominu.

Trata nad Škofjo Loko. V baš preteklem letu smo imele pri nas dva 10 tedenska gospodinjska tečaja. Kako je potekel prvi tečaj preteklo pomlad, smo že poročale. 11. decembra pa smo zaključile že drugi tečaj. — Če je že sicer društveno življenje tako prijetno in že komaj čakamo, da pridemo skupaj, je tak-le tečaj, ki traja kar celih 10 tednov, še posebno prijeten. Dan za dnem smo se zbirale k pouku; v dopoldanskih urah je po en teden ena skupina kuhala, druga pa šivala in izdelovala druge ročne izdelke. Prihodnji teden pa smo zamenjali svoje vloge. Ob popoldnevih pa so se vršila predavanja iz vzgojslovja, lepega vedenja, gospodinjstva, vrtnarstva, mlekarstva in vseh drugih vrst gospodinjskega dela. V 10 tednih se nam je nabralo vsega tega zelo veliko. Iz mnogovrstnih kuharskih izdelkov in ročnih del smo priredile ob zaključku tečaja razstavo, ki je bila prav dobro obiskana od blizu in daleč. Mnogo pohvale smo šliale, a za to nam ni. Največje veselje nam je to, ker smo toliko pridobile za gospodinjstvo, ki je najvažnejše vprašanje za vsako žensko. Ne moremo biti dovolj hvaležne preč. g. župniku, ki je za oba tečaja toliko žrtvoval. Hvaležne smo tudi požrtvovalni voditeljici gđ. Marici Okornovi, ki se ni ustrašila nobenega truda, da nas obogati s svojim znanjem. Da se pa morejo taki nad vse potrebni tečaji po deželi vršiti, je pač glavna zasluga Slov. orliške zveze, ki bolj kot vsaka druga organizacija

skrbi za izobrazbo svojih članic. Iskrena ji zato zahvala!

Iz orliške centrale.

Vsem krožkom in srenjam!

Razposlali smo članiške listke in izkaznice. Dobe jih vse redne članice. Članiške listke izpolni krožkova tajnica in pošlje svoji srenji. Srenjska tajnica pa izpolni nato članiško izkaznico in vpiše tudi zaporedno številko, ki jo obenem sama prenese na članiški listek.

Vsak krožek, ki ima mladenke in gojenke, je prejel tudi naraščajsko statistiko in zbiralno polo zanj. Je strogo ločeno za mladenke in gojenke. Pazite, da ne zamenjate. Kako se tiskovina izpolni in kakšno naj bo vse poslovanje pri našem naraščaju, katerega vodi skrbna roka naraščajske voditeljice, je natančno popisano v Orlovskem Odborniku št. 4. 1928: Iz Orliške zveze. Potrebno je, da se dobro prečita in potem takoj delo razdeli posameznim odbornicam.

Materin dan. Po sklepu zadnjega občnega zbora praznuje orliška organizacija kakor vsako leto tudi letos materin dan dne 25. marca. Ker je ta dan tudi orliški praznik, se oba praznika lahko združita na najprimernejši način. Skupno sv. obhajilo, ki ga predpisuje orliški praznik, je najlepši uvod k materinemu dnevu. Za popoldansko proslavo, ki naj bo vsa posvečena materi, pa naj se vsi krožki pravočasno prično pripravljati. Programov ne bo težko sestaviti, saj je snovi že v zadnjih letnikih »Vigredi« dovolj, letošnja marčeva pa bo zopet posvečena materi in izide pravočasno, da jo povsod še lahko uporabijo. Ne sme biti krožka, ki ne bi praznoval materinega dne! Prosimo pa potem tudi za poročila o praznovanju, ki jih rabimo za vsakoletno statistiko.

»Dekliški oder« I. zvezek je izšel. Vsebuje dve igri: izvorno biblično igro »Prava mati«, ki jo je za letošnji materin dan sestavil Matko Krevh. in predpustno šaljivko »Kaznovana ničemurnost«. Knjigo je založila Slovenska orliška zveza, kjer se tudi naroča po zelo nizki ceni Din 12.—, pri večjih naročilih z znatnim popustom. Ker bo pač vsako društvo praznovalo materin dan in se tudi rado pošteno nasmejalo, pričakujemo prav mnogo odjemalcev.

Žrebanje naimarlivejših nabiralk novih naročnic se bo izvršilo sredi meseca. Tistim, ki bodo izžrebane za nagrado, dopošljemo knjige (za 10 novih naročnikov »Slovenska kuharica«, za 7 novih naročnikov »Varčna kuharica«, za 5 novih naročnikov »Misijonar«, za 3 nove naročnike »Lepo vedenje«), imena nabirateljic, ki bodo pridobile določeno število novih naročnikov. Pa ne bodo izžrebane. pa objavimo v »Vigredi«.

»Ob tihih urah«. Prva izdaja je lepe knjige Vigredinega vsakomesečnega sotrudnika dr. p. Romana Tomina je popolnoma pošla. Ker

so se pa še oglasili naročniki, je založništvo pripravljeno izdati II. izdajo, če bo dovolj naročnikov. Zato nas je založništvo naprosilo, naj na tem mesu pozovemo vse, ki žele to knjigo, naj se takoj prijavijo ali pri upravi ali uredništvu »Vigredi« ali pri gđ. A. Lebar, Florijanska 7. Od teh prijav je odvisno, ali bo šlo še kaj te prelepe knjige med naše ženske ali ne. Založništvo prosi za takojšnje prijave.

»Mati vzgojiteljica«. Za letošnji materin dan naj pride knjiga »Mati vzgojiteljica« v vsako hišo, kjer je še nimajo. Nevestam in mladim materam nujno potrebna! Naroča se pri upravi »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom.

Tekmovalni red in snov za telovadne in prosvetne tekme za leto 1928 je izšel. Priporočamo, da ga pri vsakem krožku nabavi čim večje število članic, ker je učenje mnogo lažje. Snov gre letos zopet za korak dalje v svojih zahtevah, ker tako zahteva napredek izobrazbe v organizaciji in ženskega dela sploh. Upamo, da bo izid tekem še častnejši kot lani; zato pa na delo!

Opozarjamo na knjigo »Rubini sv. Male Terezike«, katere ocena je na 2. strani ovoja! Vsaka naša čitateljica naj si jo omisli!

Opozarjamo na božično pismo našega prevzvišenega vladike, ki ga objavljamo na prvi strani.

D R O B I Ž

Naš tolmač.

Adoptirati: otroka za svojega vzeti;
bilanca: zaključek računov;
cingulum: pas duhovniške obleke;
defekt: napaka, pomanjkljivost;
ekstaza: zamaknjenje;
finale: konec;
gobelin: preproga z vtkanimi figurami (začetnik Francoz Gobelin);
herezija: krivoverstvo;
ignorirati: nalašč prezreti;
juvel: dragocenost, drag kamen;
kabel: debela brzozjavna žica (brzozjavna zveza med Evropo in Ameriko pod vodo);
lakonično: kratko in temeljito povedano;
matrona: častitljiva starka;
nestor: najstarejši kake družbe;
obducirati: mrliča raztelesiti;
parament: cerkvena obleka;
rariteta: redkost, posebnost;
satira: zaničljiva pesem (govor, spis), od-tod: satiričen;

šarada: uganka - zlogovnica;
tcnzura: striženje; izstriženo mesto na glavi katoliških duhovnikov;
ultimatum: zadnja zahteva z grožnjo, da prenehajo sicer zveze;
vandalizem: uničevalna strast.

Uredniška molčečnost.

Mira. Svojo novoletno pesemco ste videla, nekoliko okrajšano, že natisnjeno.

M. Kovačič. »Umrlim«. Dolgo, predolgo! Nepesniški izrazi, naglas prisiljen ritmu na ljubo. Sicer priznanje, po vsebini pesem ni prazna, toda vse to je bilo že povedano v naši književnosti.

Velika solza«. Pesem »Mladosti« za javnost ni. Zadnja dva verza zadnje kitice: »le mladost, ti mila zlata ne zapiraj nam še vrata«. Pravilno bi bilo: »ne zapri nam še vrat!« Nikalnice terjajo drugi sklon. »Prve sanje v tujini«. Okrajšana bo priobčena o priliki.

Lojzka H. — »Naše življenje« ne nudi nič novega, tudi oblika bolj nerodna. »V težkih dneh« bo!

Jadranka. Žal, da lepi vsebini niste dala primerne oblike.

Suhadolnik J. Kakih šest, osem slovniških napak, štiri pravopisne; skoro na vsako vrsto Vaše »pesmi« pride ena. Če bi šlo za napake, gotovo dobite rekord. V koticu »Od srca do srca« se lahko razgovorite. Pišite na gospo Selmo pri uredništvu »Vigredi«.

Amat. Pred vsem drugim prosimo točnega naslova, da vemo, s kom imamo opraviti. Za daljšo razpravo o vseh navedenih mislih pa bi bil najprimernejši usten razgovor. Ali ne? Označene knjige poznamo in jih v organizaciji tudi uporabljamo kot pomoč pri razpravi teh vprašanj. S katedra doli pa še to ne gre in prav tako tudi ne v javnih (tudi ne tiskanih) razpravah. Če kje, je treba tu individualiziranja; zato tozadevnega dela ne mislimo posplošiti. Če naznanite dan, smo Vam na razgovor v popoldanskih urah na uslugo. — Za prijazno pozornost pa prav srčna hvala!

A. R. Na Vaše vprašanje Vam odgovarja naš sodruknik-zdravnik. Upamo, da je dovolj jasno.

Katica Mežnarič. Vaše vprašanje o knjigi »Liebe« obravnavajo današnji »Večerni razgovori pri gospej Eli«. Odgovor se je zakasnil, ker smo naročili knjigo iz Nemčije in jo predelali.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Pavla Melihar.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

r. z. z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

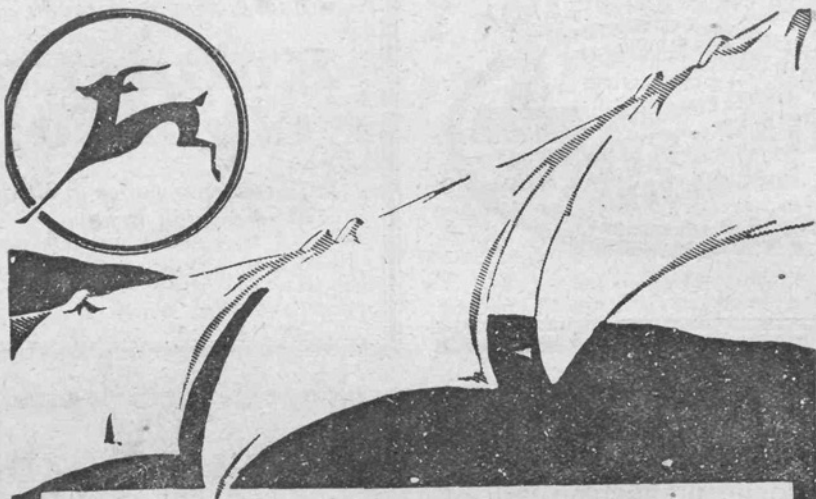
**TISKARNA - STEREOIDPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: Izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potem
kamen-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd.

To krasno belo perilo
ki blešči kakor snežnobeli labodi na
zeleni gori,

**Je bilo oprano s priznanim
milom „Gazela“**

To milo je pravcati čudež kemične zna-
nosti, ki vsled izbornih snovi, iz katerih
je sestavljeno, perilu
prav nič ne škoduje.

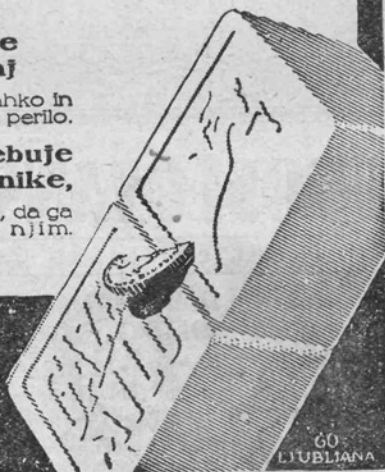
**Na tisoče in tisoče
pametnih gospodinj**

ga dobro pozna in ve, kako lahko in
temeljito se z njim pere vsako perilo.

**Milo „Gazela“ pa vsebuje
tudi prave prisne zlatnike,**

zato je še tembolj priporočljivo, da ga
kupujete ter pridno perete z njim.

**GAZELA
MILO**

60
LJUBLJANA